

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 8/1998 vp

Hallituksen esitys laiksi metsänhoitoyhdistyksistä

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 22 päivänä lokakuuta 1997 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen 171/1997 vp laiksi metsänhoitoyhdistyksistä.

Lausunto

Perustuslakivaliokunta on eduskunnan päätöksen mukaisesti antanut asiasta lausunnon (PeVL 1/1998 vp) sekä maa- ja metsätalousvaliokunnan pyynnöstä lausunnon (PeVL 1 a/1998 vp). Lausunnot ovat tämän mietinnön liitteinä.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Pentti Lähteenoja ja maaseutuneuvos Eero Uusitalo, maa- ja metsätalousministeriö
- lainsäädäntöneuvos Jyrki Jauhiainen, oikeusministeriö
- pääjohtaja Pentti Takala, Metsähallitus
- apulaisjohtaja Juhani Jokinen, Kilpailuvirasto
- kehityspäällikkö Antti Sahi, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto ry
- maanviljelijä Runar Lillandt, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund

- osastopäällikkö Pertti Litmanen, Metsäteollisuus ry
- järjestöpäällikkö Jyrki Ketola, Metsäalan Toimihenkilöliitto — METO ry
- työehtosihteeri Lauri Ainasto, Puu- ja erityisalojen liitto
- aluejohtaja Esko Laitinen, Etelä-Suomen Metsänomistajien Liitto
- toiminnanjohtaja Manu Purola, Keski-Pohjanmaan metsänhoitoyhdistysten liitto
- puheenjohtaja Inkeri Juurikkala, Pääkaupunkiseudun metsänomistajat ry
- yksikön päällikkö Markus Lassheikki, Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio
- toiminnanjohtaja Eero Nevala, Kemijärven metsänhoitoyhdistys
- johtaja Raimo Vanhala, Kymen metsäkeskus
- johtaja Matti Suihkonen, Pohjois-Savon metsäkeskus
- johtaja Jorma Vierula, Etelä-Pohjanmaan metsäkeskus
- toiminnanjohtaja Ragnar Gartz, Nylands Skogsägareförbund r.f.
- metsäpäällikkö Pekka Tiililä, UPM-Kymmene Oyj
- kenttäpäällikkö Jukka Aula, Lapin Metsämarkkinat Oy.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki metsänhoitoyhdistyksistä, joka korvaisi nykyisen, samannimisen lain. Lakiehdotus kuuluu tällä

vuosikymmenellä toteutettavaan metsälainsäädännön ja metsätalouden hallinnon kokonaisuudistukseen. Kokonaisuudistuksen keskeinen osa

on taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävän metsätalouden sisällyttäminen lainsäädäntöön.

Metsänhoitoyhdistyksen perustehtävänä olisi edelleenkin metsänomistajien palveleminen metsätalouden harjoittamiseen liittyvissä asioissa. Metsänhoitoyhdistyksen tulisi kohdella tasapuolisesti metsänomistajia. Puukauppaa koskevista asioista metsänhoitoyhdistys ei saisi saattaa puun ostajia keskenään eriarvoiseen asemaan.

Metsänhoitoyhdistysten toiminnan kehittämiseksi pyritään aiempaa suurempiin toimialueisiin. Metsänomistajat päättäisivät edelleenkin itse metsänhoitoyhdistyksen toimialueesta, mutta päätöksentekomenettelyä ehdotetaan yksinkertaistettavaksi. Valtuustot tulisivat pakollisiksi toimielimiksi metsänhoitoyhdistyksiin, ja päätökset metsänhoitoyhdistyksen yhdistymisestä tehtäisiin yksinkertaisella enemmistöllä. Valtuuston vaaleissa olisivat äänioikeutettuja metsänhoitoyhdistyksen toimialueen metsänomistajat, jotka katsottaisiin metsänhoitoyhdistyksen jäseniksi, jolleivät he kieltäydy jäsenyydestä.

Puukaupassa ja siihen liittyvässä puunkorjuussa metsänhoitoyhdistys saisi antaa ammattiapua ja palveluja pääsääntöisesti vain myyjille. Puuhun perustuvan yritystoiminnan edistämiseksi säädettäisiin kuitenkin poikkeus metsänhoitoyhdistyksen toimialueen pienyritysten tarvitsemalle puulle sekä energiapuulle. Näihin liittyviä puukauppasopimuksia metsänhoitoyhdistys voisi tehdä ilman metsänomistajien kirjallisia valtuutuksia. Metsänhoitoyhdistys ei saisi suoraan eikä välillisesti olla osakkaana tai jäsenenä puukauppaa harjoittavassa yhteisössä.

Metsänhoidon ja metsätalouden edistämistä varten metsänhoitoyhdistyksellä olisi jatkossakin oikeus metsänhoitomaksuun. Vuosina 1993—1995 metsänhoitomaksuja kertyi keskimäärin 120 miljoonaa markkaa vuodessa. Lisäksi kertyi noin kymmenen miljoonaa markkaa metsänhoitomaksun neljänneksiä niiltä metsänomistajilta, jotka järjestivät metsiensä hoidon ja käytön ilman metsänhoitoyhdistystä. Metsänhoitomaksun taso säilytettäisiin likimain ennallaan.

Metsänhoitomaksu määräytyisi metsätaloutteen käytettävissä olevan maan pinta-alan perus-

teella nykyään sovellettavan metsän puhtaan tuoton asemesta. Metsänhoitomaksussa siirryttäisiin metsänomistajakohtaiseen perusmaksuun ja hehtaarikohtaiseen maksuun. Perusmaksu olisi koko maassa sama. Hehtaarikohtaisen maksun osalta olisi neljä vyöhykettä.

Metsänhoitomaksun neljännesten tilalle ehdotetaan metsänhoitomaksuista vapautumista. Verohallinto huolehtisi maksujen kannosta ja tiittämisestä nykyisen käytännön mukaisesti.

Metsänhoitoyhdistyksen tilintarkastuksen osalta siirryttäisiin ammattilintarkastajien käyttöön. Metsäkeskus valvoisi metsänhoitoyhdistyksiä, kuten nykyäänkin. Seuraamusjärjestelmässä luovutettaisiin metsänhoitomaksujen saamisoikeuden menettämisestä. Sen asemesta metsäkeskus velvoittaisi asianomaisen noudattamaan säännöksiä ja määräyksiä, ja velvoitteen tehosteeksi asetettaisiin uhkasakko.

Perustuslakivaliokunnan kannanotot

Perustuslakivaliokunnan lausunto 1/1998 vp

Perustuslakivaliokunta on metsänhoitomaksun osalta todennut, että sen perusteita koskee lakiehdotuksen 8 § hallituksen esityksessä. Metsänhoitomaksu jakautuu metsänomistajakohtaiseen perusmaksuun ja hehtaarikohtaiseen maksuun. Niiden laskentaperusteista säädetään suoraan laissa. Perusmaksu määräytyy tietyssä prosentiosuutena koko maan kolmen edellisen kalenterivuoden puukuutiometrin keskikantohinnan aritmeettisesta keskiarvosta. Hehtaarikohtaisen maksun suuruus määräytyy laissa säädettyjen vyöhykkeiden osalta erikseen vastaavaan tapaan tietyssä prosentiosuutena edellä tarkoitettua aritmeettisesta keskiarvosta. Hehtaarikohtaiselle maksulle säädetään laissa kuitenkin yläraja.

Asianomainen ministeriö vahvistaa 9 §:n 3 momentin nojalla kyseisen aritmeettisen keskiarvon vuosittain Metsäntutkimuslaitoksen esityksestä. Kysymys on teknisluonteisesta, tosiasiatietoihin perustuvasta päätöksestä, jossa ministeriön toimivalta on täysin sidottua. Ehdotus on rinnastettavissa siihen elintarviketuotteiden valmisteveroa koskeneeseen järjestelyyn, jonka kä-

sittelemisen tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä valiokunta aikanaan hyväksyi (PeVL 5/1989 vp). Perustuslakivaliokunta on katsonut, että lakiehdotuksen 8 § ja siihen liittyvä 9 §:n 3 momentin toimivaltasäännös eivät vaikuta lakiehdotuksen käsittelyjärjestykseen.

Perustuslakivaliokunta on edelleen todennut muun ohella, että lakiehdotuksen 9 §:n 1 momentin mukaan metsäkeskus voi metsänhoitoyhdistyksen esityksestä erityisestä syystä alentaa yhdistyksen alueelta kannettavaa hehtaarikohtaista maksua. Alentamisen perusteista säädetään asianomaisen ministeriön päätöksellä. Perustuslakivaliokunta on aiemmin pitänyt (esim. PeVL 17/1982 vp ja PeVL 4/1991 vp) tämän kaltaisia huojennusmahdollisuuksia sinänsä valtiosääntöoikeudellisesti mahdollisina. Huojennusvaltuudet eivät kuitenkaan saa olla niin laajat, että niitä käyttäen kulloisenkin lain sanamuodon mukainen, verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteita koskeva oikeustila muuttuisi olennaisesti. Huojennusmahdollisuuden tulee siten jäädä selvästi poikkeukselliseksi suhteessa laissa säädettyihin veron määräytymisperusteisiin. Perustuslakivaliokunta on lisäksi pitänyt asianmukaisena, että huojennusmahdollisuuksista säädettyä laista käy ilmi, missä tarkoituksessa huojennuksia voidaan myöntää. Huojennusvaltuuksia sovellettaessa on lisäksi otettava asianmukaisesti huomioon hallitusmuodon 5 §:n säännökset.

Tähän aikaisempaan käytäntöön viitaten perustuslakivaliokunta on pitänyt mahdollisena, että 9 §:n 1 momentti säädetään tavallisessa laissa, jos ehdotusta täydennetään luettelolla hyväksyttävistä alentamisperusteista ja jos toisaalta näitä perusteita ei säädetä niin laajoiksi, että huojennusvaltuudet voivat merkitä 8 §:n mukaisen oikeustilan olennaista muuttumista.

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että lakiehdotuksen 10 §:ään perustuva valta vapauttaa metsänhoitomaksusta on 9 §:n 1 momentin mukaista huojennusvaltaa merkittävämpi. Vapauttaminen voi koskea koko metsänhoitomaksua enintään 10 vuodelta. Säännöksessä ei ole ilmaistu vapauttamisen tarkoitusta, mutta sen myöntäminen liittyy metsän hyvään hoitamiseen. Vapauttamisen edellytyksistä säädetään tarkemmin

asetuksella. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että tämän sisältöisenä ehdotus on vastoin hallitusmuodon 61 §:ää. Tavallisen lainsäädäntöjärjestyksen edellytyksenä tältäkin osin on, että lakiin otetaan edellä tarkoitettua kaltaisen luettelo hyväksyttävistä vapauttamisperusteista.

Lausuntonaan perustuslakivaliokunta on ehdottanut, että lakiehdotus voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädettyssä järjestyksessä, jos valiokunnan sen 9 §:n 1 momentista ja 10 §:stä tekemät valtiosääntöoikeudelliset huomautukset otetaan asianmukaisesti huomioon.

Perustuslakivaliokunnan lausunto 1 a/1998 vp

Maa- ja metsätalousvaliokunnan perustuslakivaliokunnalle toimittaman lausuntopyynnön liitteenä oli ehdotus muutoksiksi hallituksen esitykseen. Lausuntopyynnön liitteessä lakiehdotuksen 8 §:n 3 momentin ensimmäinen virke kuului: ”Hehtaarikohtaisen maksun suuruus voi olla ensimmäisellä vyöhykkeellä enintään 11 prosenttia, toisella vyöhykkeellä enintään seitsemän prosenttia, kolmannella vyöhykkeellä enintään kolme prosenttia ja neljännellä vyöhykkeellä enintään puolitoista prosenttia koko maan kolmen edellisen kalenterivuoden puukuutiometrin keskikantohinnan aritmeettisesta keskiarvosta.” Lakiehdotuksen 9 §:n 1 momentin sisältö liitteessä oli seuraava: ”Metsänhoitoyhdistys päättää kalenterivuodeksi kerrallaan hehtaarikohtaisen maksun suuruudesta. Metsänhoitoyhdistysten toimialueiden ulkopuolella olevalla alueella kannetaan perusmaksua ja hehtaarikohtaisena maksuna puolet 8 §:n 3 momentissa tarkoitettua vyöhykekohtaisesta enimmäismäärästä.” Lisäksi liitteessä oli muun ohella ehdotus lakiehdotuksen 10 §:n muuttamiseksi.

Lausunnossaan perustuslakivaliokunta on muun ohella todennut, että ehdotuksen 8 §:n 3 momentin ja 9 §:n 1 momentin johdosta poistuu tarve erilliseen sääntelyyn hehtaarikohtaisen maksun alentamisesta, joten tätä koskeva valtiosääntöoikeudellinen huomautus nyt käsiteltävänä olevassa uudessa mallissa ei enää ole merkityksellinen. Uudet ehdotukset tarkoittavat kuitenkin sitä, että laissa säädetään pelkästään hehtaarikohtaisen maksun enimmäismäärä vyöhyk-

keittäin ja että asianomainen metsänhoitoyhdistys näin muodostuvan vaihteluvälin rajoissa päättää kalenterivuodeksi kerrallaan maksun suuruuden.

Viitaten hallituksen esityksestä antamaansa alkuperäiseen lausuntoon perustuslakivaliokunta on todennut, että metsänhoitomaksua on valtiosääntöoikeudellisesti arvioitava hallitusmuodon 61 §:n säännösten ja niiden vakiintuneen tulokinnan valossa ja katsonut, että oleellista tässä yhteydessä on se valtiosääntöoikeudellinen vaatimus, jonka mukaan veron suuruudesta tulee säätää laissa niin tarkasti, että lakia soveltavien viranomaisten harkinta veroa määrättäessä on sidottua harkintaa. Muutosehdotuksen mukainen maksun suuruutta koskeva metsänhoitoyhdistyksen harkintavalta on varsin laaja. Seikan merkitystä vielä korostaa päätöksenteon hajauttaminen kullekin eri metsänhoitoyhdistykselle. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että lakiehdotus on muutosehdotuksen 8 §:n 3 momentin ja 9 §:n 1 momentin mukaisesti muutettuna käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädettyssä järjestyksessä.

Perustuslakivaliokunta on edelleen todennut, että muutosehdotuksen 10 §:n mukainen sääntely metsänhoitomaksusta vapautumisesta on olennaisesti hallituksen esitystä täsmällisempi. Edellytyksiin sisältyy sinänsä joustavia oikeusnormeja (1 momentin 2 ja 3 kohta), mutta ne eivät valiokunnan käsityksen mukaan vaikuta säätämisyjärjestykseen. Ehdotetun säännöksen perusteella maksusta vapaudutaan enintään

kymmeneksi vuodeksi. Jos säännöksen tarkoituksena olisi perustaa metsäkeskukselle vapautuksen ajallista ulottuvuutta koskevaa harkintavaltaa, ehdotus olisi laaja-alaisuudessaan valtiosääntöoikeudellisesti oleellinen. Pykälän 4 momentin perusteella voidaan kuitenkin päätellä, että maksusta vapautuminen kestää niin kauan kuin lain mukaiset edellytykset täyttyvät. Näin ymmärrettynä säännös ei ole säätämisyjärjestyksen kannalta merkittävä.

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että säätämisyjärjestykskannanoton mukaan metsänhoitoyhdistyksiä koskeva lakiehdotus on lausuntopyynnön mukaisesti muutettuna käsiteltävä perustuslainsäätämisyjärjestyksessä. Tämän johdosta valiokunta on kiinnittänyt huomiota viimeaikaiseen pyrkimykseen välttää perustuslaista poikkeavien, uusien puhtaasti kansallisten lakien säätämistä (ks. myös HE 1/1998 vp, s. 39/I). Valiokunta on korostanut tämän periaatteen suurta arvoa, mutta on samalla katsonut, että tässä tapauksessa asiaan liittyvien metsätaloudellisten ja historiallisten erityispiirteiden vuoksi on poikkeuksellisesti hyväksyttävissä käyttää poikkeuslakimuotoa.

Lausuntonaan perustuslakivaliokunta on esittänyt, että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus on, jos sen 8 §:n 3 momentti ja 9 §:n 1 momentti muutetaan maa- ja metsätalousvaliokunnan lausuntopyynnöstä ilmenevällä tavalla, käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädettyssä järjestyksessä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Esityksen perusteluista ilmenee, että ehdotuksen mukaan metsänhoitoyhdistykset olisivat edelleen metsänomistajien rahoittamia ja hallinnoimia yhteenliittymiä, joiden tarkoituksena olisi auttaa metsänomistajia heidän metsätaloudelleen asettamien tavoitteiden toteuttamisessa sekä edistää yhteiskunnan metsäpoliittisia tavoitteita. Tavoitteista tärkeimmät liittyvät metsätalouden kannattavuuteen ja puuntuotantoon. Esityksen

mukaisesti valiokunta katsoo, että tähänastiset kokemukset metsänhoitoyhdistysten toiminnan tuloksista osoittavat, että metsänomistajat ovat metsänhoitoyhdistysten avulla pystyneet hyvin täyttämään myös yhteiskunnan metsäpoliittisia tavoitteita. Valiokunta korostaa samalla sitä, että metsänomistajien ja yhteiskunnan tavoitteet ovat toisiaan tukevia.

Esityksessä on tuotu esiin, että ehdotettujen säännösten uusi elementti on, paitsi taloudellisesti ja sosiaalisesti, myös ekologisesti kestävä metsätalouden edistäminen. Tämä tavoite on yhden-

mukainen muun uudistetun metsälainsäädännön kanssa. Siten metsänhoitoyhdistysten tulee edistää ja ohjata metsien kestävää hoitoa ja käyttöä niin, että metsät antavat hyvän tuoton samalla, kun niiden biologinen monimuotoisuus ja muut kestävyiden edellytykset turvataan. Ehdotuksessa korostetaan metsänomistajille metsätalouden harjoittamisessa annettavien palvelujen ja ammattiavun merkitystä sekä yleisempää metsien kestävä hoidon ja käytön edistämistä. Metsänomistajille annettavan ammattiavun tulee kattaa kaikki toimenpiteet puun kasvatuksesta puun markkinointiin. Miltei kaikkiin metsänomistajille annettaviin palveluihin tulee liittyä neuvontaa. Esityksen mukaisesti valiokunta katsoo, että metsätalouden harjoittamisen toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset, kuten metsänomistajakunnan rakenteen muuttuminen ja puukaupan sopimusmenettelyjen muutokset, ovat lisänneet metsänomistajien tarvitseman ammattiavun tarvetta.

Hallituksen esityksessä on kiinnitetty myös huomiota siihen, että metsänhoitoyhdistys voi toteuttamallaan metsien hoidon ja käytön edistämistoiminnalla luoda pohjan myös kehittymässä olevalle metsäsertifioinnille. Metsäsertifioinnissa riippumaton kolmas osapuoli suorittaa tarkastuksia, jotka koskevat sitä, vastaako metsien hoito ja käyttö edeltäkin asetettuja ekologisia, taloudellisia, sosiaalisia ja muitakin standardeja. Metsäsertifikaatti on riippumattoman osapuolen myöntämä todistus siitä, että metsiä on hoidettu ja käytetty kestävyiden periaatteiden mukaisesti.

Esityksen perusteluista käy ilmi, että tähän mennessä eräissä maissa sertifioidut metsät ovat pääsääntöisesti olleet laajoja metsäalueita, kuten suuria tiloja, yhteismetsiä tai konsessioalueita. Valiokunta pitää maamme kannalta tärkeänä, että kehitetään myös pienmetsänomistukseen sopivia järjestelyjä. Mikäli sertifiointi toteutettaisiin ensisijaisesti ryhmäsertifikaattina, hakijoina voisivat olla esimerkiksi metsänhoitoyhdistysten liitot tai metsänhoitoyhdistykset. Esityksessä on kiinnitetty huomiota siihen, että sertifioinnin edellytykset paranisivat, jos mahdollisimman suuri osa metsänomistajista olisi metsänhoitoyhdistyksen jäsenenä. Metsänhoitoyhdistys pystyi-

si tiedottamaan tehokkaasti sertifioinnista jäseninään oleville metsänomistajille ja sertifiointiin pääsisi helpommin mukaan metsänhoitoyhdistyksen kautta. Muut kuin metsänhoitoyhdistyksen jäsenenä olevat metsänomistajat joutuisivat erikseen sitoutumaan sertifiointiin.

Valiokunta toteaa esityksen mukaisesti, että metsänhoitoyhdistyksen antamat puukaupalliset palvelut ovat tärkeitä ja metsänhoitoyhdistykset koetaan uskottavina puukaupallisen neuvonnan ja muun palvelunantajina. Antaessaan palveluja yksittäiselle metsänomistajalle metsänhoitoyhdistyksen tulee huolehtia kaikin mahdollin hänen edustaan. Hallituksen esityksessä onkin todettu, että muutokset puumarkkinoilla ja metsäteollisuudessa sekä puunkorjuun tekninen kehitys ovat suuresti muuttaneet myös metsänhoitoyhdistysten roolia puumarkkinoilla ja puunkorjuussa verrattaessa tilannetta nykyistä lakia säädettäessä vallinneeseen tilanteeseen. Tämän vuoksi myös puukauppaa ja puunkorjuuta koskevat säännökset on esityksessä pyritty saamaan nykyisiin olosuhteisiin soveltuviksi.

Esityksen mukaan metsänhoitoyhdistys olisi oikeudelliselta asemaltaan yksityisoikeudellinen yhdistys, jolla on julkisia tehtäviä. Koska metsänhoitoyhdistyksen tehtävillä olisi myös yhteiskunnallista merkitystä, niillä olisi edelleen oikeus kerätä metsänomistajilta metsänhoitomaksua. Metsänomistajilta kerättävät veroluonteiset metsänhoitomaksut käytettäisiin ensisijaisesti metsänomistajien metsänhoidolliseen ja metsätaloutta yleisesti edistävään neuvontaan, koulutukseen ja tiedotukseen. Valiokunta pitää tärkeänä yleisenä päämääränä sitä, että metsänhoitoyhdistyksistä annettavalla lailla voidaan luoda metsänhoitoyhdistyksille selkeät tavoitteet ja keinot metsänhoidon ja metsätalouden yleiseen edistämiseen.

Toiminta puukaupassa ja puunkorjuussa

Esityksen mukaan laissa säilytettäisiin nykyisen lain periaate, jonka mukaan metsänhoitoyhdistys ei saa harjoittaa kauppaa ostamalla ja myymällä metsänhakkuuoikeuksia tai puutavaraa omaan lukuunsa eikä muutakaan elinkeinotoimintaa, joka ei ole tarpeellista yhdistyksen tarkoituksen tai tehtävien toteuttamiseksi. Peruste-

luissa on todettu, että puukaupallisissa palveluissa metsänhoitoyhdistyksen tulee palvella puun ostajia tasapuolisesti eivätkä puukaupalliset tai puunkorjuuseen liittyvät palvelut saa heikentää metsänomistajille metsänhoidollisiin tehtäviin annettavaa ammattiapua. Puukauppaa koskevia sopimuksia metsänhoitoyhdistys voisi lain pääsäännön mukaan tehdä vain kirjallisiin valtuutuksiin perustuen asianomaisten metsänomistajien nimissä. Valiokunta pitää riittävänä, että metsänhoitoyhdistyksellä on kirjallinen valtuutus siinä vaiheessa kun puun luovutus tapahtuu ja *ehdottaa hyväksyttäväksi* asiaa koskevan *lausuman*.

Lain puukauppaa koskevien säännösten peruseriaatteena olisi, että kaikissa metsänhoitoyhdistyksen puukaupan tai puunkorjuun palveluissa toimeksiantajana on metsänomistaja. Tämän on katsottu selkeyttävän metsänhoitoyhdistyksen roolia myös siten, että metsänomistajan ja metsänhoitoyhdistyksen mahdollinen intressiristiriita voidaan välttää. Peruseriaatteeseen sisältyisi poikkeus ainoastaan energiapuun ja toimialueen pienyrityksille niiden omaa jalostustoimintaa varten toimitettavan puun osalta.

Esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen (7 §:n 3 momentti) mukaan metsänhoitoyhdistys ei saisi myöskään olla suoraan tai välillisesti osakkaana tai jäsenenä pääasiallisesti puukauppaa harjoittavassa yhteisössä eikä myöskään harjoittaa metsänhoitoyhdistyksiltä kiellettyä puukaupallista toimintaa tällaisen yhteisön välityksellä. Valiokunta katsoo, että ehdotettu säännös on muotoilultaan liian ahdas ja että sitä tulisi tämentää. Sen vuoksi valiokunta ehdottaakin jäljempänä säännöksen muuttamista siten, että kiello välillisestä osakkuudesta koskisi osakkuutta, jäsenyyttä tai määräysvaltaa sellaisessa yhteisössä, jonka kirjanpitolain (1336/1997) 6 §:ssä tarkoitettuun konserniin kuuluva yhteisö harjoittaa pääasiallisesti tällaista toimintaa. Tällöin säännös sallisi muun ohella metsänhoitoyhdistyksen jäsenyyden sellaisessa metsänhoitoyhdistysten liitossa, joka on vähemmistöosakkaana puukauppaa omaan lukuunsa käyvässä yhtiössä.

Energiapuun ja metsänhoitoyhdistyksen toimialueen pienimuotoisen puunjalostuksen tarvitseman raaka-aineen osalta esityksessä ehdote-

taan väljempää säätelystä metsänhoitoyhdistyksen muuhun puukaupalliseen toimintaan nähdä. Esityksen perustelujen mukaan energia-puuksi katsottaisiin polttotarkoitukseen käytettävän puun ohella myös samasta leimikosta korjattava ainespuu. Edellytyksenä kuitenkin olisi, että ainespuuta korjataan leimikosta pienempi määrä kuin polttotarkoitukseen käytettävää puuta. Pienyrityksellä tarkoitettaisiin sellaista yritystä, jonka pääasiallisena toimialana on puunjalostus ja joka on viime vuosien aikana käyttänyt vuosittain keskimäärin alle 3 000 kuutiometriä puuta. Huomioon otettaisiin pelkäämään raakapuuta.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että maassamme on suuri määrä ensiharvennuksia suorittamatta. Valiokunta katsookin, että ensiharvennuspuun toimitussopimukset tulee myös saattaa edellä selostetun väljemmän sääntelyn piiriin. Lisäksi valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että pienyrityksille sallittavat toimitukset on esityksessä asetettu tiukkojen rajoitusten alaisiksi. Erikoispuuta käyttävät pienyritykset tarvitsevat raaka-ainetta varsin isolta, usein monen metsänhoitoyhdistyksen alueelta ja sallitun käyttömäärän lisääminen mahdollistaisi pienyritysten kehittämisen, kasvun ja verkostoitumisen raaka-ainehuollon vaarantumatta.

Valiokunta esittääkin jäljempänä lakiehdotuksen täsmentämistä siltä osin kuin siinä esitetään metsänhoitoyhdistysten puukauppaa koskevien rajoitusten ulkopuolelle jätettäväksi energiapuuta ja pienyrityksille omaa jalostustoimintaa varten toimitettava puu. Energiapuulla tarkoitettaisiin polttotarkoitukseen käytettävän puun ohella myös samasta leimikosta korjattavaa ainespuuta. Pienyrityksellä tarkoitettaisiin sellaista metsäkeskuksen toimialueella olevaa yritystä, jonka pääasiallisena toimialana on puunjalostus ja joka käyttää vuosittain keskimäärin alle 6 000 kiintokuutiometriä raakapuuta.

Valiokunta *ehdottaa hyväksyttäväksi lausuman*, jossa edellytetään hallituksen seuraavan metsänhoitoyhdistysten toimintaa puukaupassa sääntelevien säännösten soveltamista ja vaikutuksia erityisesti energiapuun ja pienyrityksille toimitettavan puun osalta ja ryhtyvän tarvittaessa toimiin säännösten muuttamiseksi.

Metsänhoitomaksu

Esityksessä ehdotetaan metsänhoitomaksun perusteita muutettavaksi. Verotettavasta tuotosta ja siihen suhteutetusta metsänhoitomaksuprosentista ehdotetaan siirryttäväksi järjestelmään, joka koostuisi metsänomistajakohtaisesta perusmaksusta ja hehtaarikohtaisesta maksusta. Perusmaksun ja hehtaarikohtaisen maksun suuruus ehdotetaan suhteutettavaksi koko maan kolmen edellisen vuoden puukuutiometrin keskikantohinnan aritmeettiseen keskiarvoon. Hehtaarikohtaisen maksun määrä olisi säädetty jälle eri vyöhykkeelle, joiden rajat olisivat pohjoisinta vyöhykettä lukuunottamatta samat kuin kestävän metsätalouden rahoituksesta annetussa asetuksessa (1311/1996) mainitut vyöhykerajat.

Esityksen mukaan metsänhoitomaksua kannettaisiin kaikilta tiloilta, joiden pinta-ala on maan kolmelle läänipohjaiselle alueelle määritetty vähimmäispinta-alaa suurempi. Hehtaarikohtaiselle metsänhoitomaksulle ehdotetaan säädettäväksi myös enimmäismäärä, koska suurten tilojen tarve käyttää metsänhoitoyhdistyksen metsänhoitomaksuilla rahoitettavia palveluja ei kasva jatkuvasti pinta-alan kasvaessa.

Valiokunta toteaa, että esityksen mukaan metsänhoitomaksu määräytyisi menettelyssä, jossa jopa ministeriön toimivalta olisi täysin sidottu. Kiinteä, laissa tarkkaan säädetty, maksu voisi kuitenkin johtaa metsänhoitoyhdistysten toimintaedellytysten heikkenemiseen. Valiokunta katsoo, että metsänomistajat pystyvät itse parhaiten arvioimaan paikalliset metsätaloudelliset tarpeet ja tarvittavien metsänhoitomaksujen määrän. Valiokunta ehdottaakin jäljempänä lakiehdotusta muutettavaksi siten, että metsänhoitoyhdistys päättäisi kalenterivuodeksi kerrallaan hehtaarikohtaisen maksun suuruuden. Laissa määriteltäisiin ainoastaan hehtaarikohtaisia maksuja koskevien prosenttilukujen enimmäismäärät eri vyöhykkeillä. Perustuslakivaliokunta on esityksestä antamassaan lausunnossa (PeVL 1/1998 vp) todennut, että metsänhoitomaksu on valtiosääntöoikeudelliselta luonteeltaan ns. veronluonteinen maksu, jota on arvioitava hallitusmuodon 61 §:ssä verolaille asetettujen vaatimusten kannalta. Veroista tulee säätää lailla, jossa ovat säännökset verovelvollisuuden ja veron suu-

ruuden perusteista sekä verovelvollisen oikeusturvasta. Perustuslakivaliokunnan myöhemmästä lausunnosta (PeVL 1 a/1998 vp) käy ilmi, että lakiehdotus on nyt todetun mukaisesti muutettuna käsiteltävä perustuslainsäätämisyjärjestyksessä. Tässä tapauksessa on kuitenkin poikkeuksellisesti hyväksyttävissä käyttää poikkeuslakimuotoa.

Päätöksenteko metsänhoitoyhdistyksessä

Valiokunta pitää myönteisenä sitä, että esityksessä ehdotetaan uudistettavaksi myös päätöksentekoa metsänhoitoyhdistyksissä. Esityksessä painotetaan erityisesti sitä, että päätöksentekoon voisivat osallistua metsänhoitoyhdistyksen toimialueen eri osia ja metsänomistajakuntaa edustavat omistajatahot. Esityksessä on mainittu metsänomistajakuntaan kuuluvina erilaisina metsänomistajaryhminä maanviljelijät, muut aktiiviyöelämässä olevat ja toimialueen ulkopuolella asuvat metsänomistajat.

Metsänhoitoyhdistysten koon kasvaessa sekä myös koko rationalisoinnin edistämiseksi ja eri metsänomistajaryhmien saamiseksi päätöksentekoon esityksessä pidetään tarkoituksenmukaisena, että päätösvallan käyttäjä on jäsenten valitsema valtuusto. Metsänhoitoyhdistyksen yleinen kokous voitaisiin tarvittaessa edelleenkin kutsua koolle yhdistyslaissa säädettyä menettelyä noudattaen. Jotta myös metsänhoitoyhdistyksen toimialueen ulkopuolella asuvilla metsänomistajilla olisi yhtäläinen vaikuttamismahdollisuus, valtuutetut valittaisiin postiaänestyksellä. Eri metsänomistajaryhmien tasapuolisen edustuksen turvaamiseksi esityksen lakiehdotuksessa ehdotetaan lisäksi säädettäväksi, että koko metsänhoitoyhdistyksen toimialue olisi yhtä vaalipiiriä ja että vaali toimitettaisiin kerralla enemmistövaalina. Perustuslakivaliokunnan kannanoton vuoksi valiokunta ehdottaa kuitenkin jäljempänä enemmistövaalitapaa koskevan maininnan poistamista.

Myös metsänhoitoyhdistyksen hallituksen jäsenet ehdotetaan valittaviksi siten, että hallituksen kokoonpano edustaisi riittävästi metsänhoitoyhdistyksen toimialueen eri osia ja metsänomistajakuntaa. Esityksessä kiinnitetään huomiota siihen, että metsänomistuksen rakenne-

muutoksen edelleen jatkuessa entistä useampi metsänomistaja asuu tilan sijaintikunnan ulkopuolella ja saa pääasiallisen toimeentulonsa muusta kuin maatilataloudesta.

Esityksessä on lisäksi tuotu esiin, että metsänhoitoyhdistysten toimintaa kehitettäessä tavoitteena on jo pitkään ollut metsänhoitoyhdistysten koon kasvattaminen, jolloin metsänhoitoyhdistys pystyy toimimaan tehokkaammin ja metsänhoitomaksujen käyttö tehostuu. Metsänhoitoyhdistysten yhdistymistä on hidastanut määränemmistövaatimus päätettäessä yhdistyksen sääntöjen muuttamisesta. Tämän mukaisesti esityksessä ehdotetaankin säädettäväksi, että päätökset metsänhoitoyhdistyksessä tehtäisiin yksinkertaisella enemmistöllä yhdessä kokouksessa, kun päätetään metsänhoitoyhdistyksen yhdistymisestä ja siihen liittyvistä järjestelyistä.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää hallituksen esitykseen sisältyvää lakiehdotusta tarpeellisenä ja puoltaa sen hyväksymistä edellä esitetyin huomautuksin ja jäljempänä esitettävin muutosehdotuksin.

Yksityiskohtaiset perustelut

2 § Määritelmiä. Valiokunta ehdottaa metsänomistajan määritelmän yhteyteen lisättäväksi sanat ”tässä laissa”. Muutoksella selvennettäisiin lakiehdotuksessa omaksutun metsänomistajan määritelmän poikkeamista yleiskielen vastaavasta määritelmästä. Lakiehdotuksen määritelmä on tarkkarajaisempi kuin yleiskielessä, koska velvoite maksaa metsänhoitomaksua ja toisaalta myös jäsenelle kuuluvat oikeudet määräytyvät metsänomistuksen perusteella. Muutosesitys on tekninen eikä vaikuta säännöksen asiasisältöön.

6 § Jäsenyys metsänhoitoyhdistyksessä. Valiokunta ehdottaa, että pykälän 3 momentin ensimmäinen virke: ”Metsänhoitomaksua maksanutta metsänomistajaa ei voida erottaa metsänhoitoyhdistyksestä” poistettaisiin. Valiokunta viittaa perustuslakivaliokunnan lausuntoon (PeVL 1/1998 vp), jossa todettiin, ettei ole olemassa valtiosääntöoikeudellisia syitä, jotka puoltaisivat tällaista sääntelyä. Muutoksen seurauksena esimerkiksi metsänhoitoyhdistystä

huomattavasti vahingoittanut metsänomistaja voitaisiin erottaa yhdistyksestä. Erottamisesta päättäisi metsänhoitoyhdistyksen valtuusto, jollei toimivaltaa olisi yhdistyksen säännöissä siirretty yhdistyksen hallitukselle.

7 § Toiminta puukaupassa ja puunkorjuussa. Edellä yleisperusteluissa esitettyyn viitaten valiokunta ehdottaa 1 momenttia muutettavaksi siten, että oikeutta käydä puukauppaa pienyritysten kanssa toimitettaessa niille puuta omaa jalostustoimintaa varten laajennettaisiin koskemaan metsäkeskuksen toimialuetta. Lisäksi säännöksen ehdotetaan otettavaksi mietinnön yleisperusteluissa esitetyt määritelmät.

Valiokunta toteaa, että pienimuotoisen puunjalostuksen edistämiseksi on tarkoituksenmukaista, että metsänhoitoyhdistys voisi toimittaa omissa nimissään puuta myös oman toimialueensa ulkopuolella. Valvonnallisista syistä toimitusmahdollisuus on kuitenkin syytä rajata sen metsäkeskuksen toimialueeseen, jossa metsänhoitoyhdistys toimii. Jos metsänhoitoyhdistyksen toimialue ulottuu useamman metsäkeskuksen toimialueelle toimitusmahdollisuus koskisi näiden metsäkeskusten toimialueita. Pienyrityksen kotipaikka voisi olla metsäkeskuksen toimialueen ulkopuolella, mutta toimitusmahdollisuus rajoittuisi metsäkeskuksen toimialueeseen. Piensahoja on maassamme noin 4 200. Niiden vuotuinen tuotanto on valtaosin alle 3 000 kiintokuutiometriä sahatavaraa, mikä edellyttää noin 6 000 kiintokuutiometrin raakapuun hankintaa.

Esityksessä ehdotetussa 3 momentissa säädettäisiin, että metsänhoitoyhdistys ei saa olla suoraan eikä välillisesti osakkaana tai jäsenenä puukauppaa harjoittavassa yhteisössä eikä myöskään harjoittaa metsänhoitoyhdistyksiltä kiellettyä puukaupallista toimintaa tällaisen yhteisön välityksellä.

Valiokunta ehdottaa kuitenkin säännöksen muuttamista siten, ettei se kieltäisi metsänhoitoyhdistyksen osakkuutta tai jäsenyyttä sellaisessa yhteisössä, joka on vähemmistöosakkaana metsänhoitoyhdistyksiltä kiellettyä puukaupallista toimintaa harjoittavassa yhteisössä. Siten metsänhoitoyhdistys ei saisi olla osakkaana tai jäsenenä yhteisössä, joka pääasiallisesti harjoittaa

metsänhoitoyhdistykseltä kiellettyä toimintaa, jolloin muun muassa vähäinenkin osakkuus puukauppaa omaan lukuunsa käyvässä yhtiössä on kielletty. Jos metsänhoitoyhdistys kuitenkin omistaa metsää, yhdistys voisi hallituksen esityksen mukaisesti metsäomaisuutensa hoitamiseksi esimerkiksi liittyä sellaisen osuuskunnan jäseneksi, joka ostaa puuta ainoastaan jäseniltään. Säännös ei myöskään estäisi metsänhoitoyhdistystä järjestämästä lain mukaista toimintaansa yhtiömuotoon. Metsänhoitoyhdistys voisi esimerkiksi olla osakkaana yhtiössä, joka tekee ainoastaan kirjallisiin valtuutuksiin perustuvaa puukauppaa koskevia sopimuksia asianomaisten metsänomistajien nimissä.

Nyt ehdotettu 3 momentti kieltäisi metsänhoitoyhdistyksen osakkuuden tai jäsenyyden myös sellaisessa yhteisössä, jonka konserniin kuuluva yhteisö harjoittaa pääasiallisesti metsänhoitoyhdistykseltä kiellettyä toimintaa. Kirjanpitolain (1336/1997) 6 §:ssä konsernilla tarkoitetaan emoyrityksen ja tytäryrityksen muodostamaa kokonaisuutta. Emoyritys on sellainen kirjanpitolovelvollinen, jolla on määräysvalta tytäryrityksessä. Muun muassa yhdistykset ovat kirjanpitolain 1 §:n mukaan kirjanpitolovelvollisia. Kirjanpitolain 5 §:n mukaan määräysvalta tarkoittaa äänen enemmistöä toisessa yrityksessä tai oikeutta nimittää taikka erottaa enemmistö toisen yrityksen hallituksen tai vastaavan toimielimen jäsenistä.

Edellä esitettyyn liittyen valiokunta toteaa, että jos esimerkiksi metsänhoitoyhdistysten liitto omistaisi enemmän kuin puolet puukauppaa omaan lukuunsa käyvän yhtiön osakkeista, metsänhoitoyhdistysten liitto olisi emoyritys ja puukauppayhtiö tytäryritys. Yhdessä ne muodostaisivat konsernin. Tällöin metsänhoitoyhdistys ei saisi olla jäsenenä metsänhoitoyhdistysten liitossa, koska metsänhoitoyhdistysten liiton konserniin kuuluva yhtiö harjoittaisi pääasiallisesti metsänhoitoyhdistykseltä kiellettyä toimintaa. Säännös sen sijaan sallisi metsänhoitoyhdistyksen jäsenyyden sellaisessa metsänhoitoyhdistysten liitossa, joka on vähemmistöosakkaana puukauppaa omaan lukuunsa käyvässä yhtiössä. Edellytyksenä olisi, ettei metsänhoitoyhdistyksillä olisi määräysvaltaa pääasiallisesti metsän-

hoitoyhdistykseltä kiellettyä toimintaa harjoittavassa yhtiössä. Säännös kieltäisi esimerkiksi metsänhoitoyhdistyksen jäsenyyden sellaisessa metsänhoitoyhdistysten liitossa, joka yhdessä kahden muun metsänhoitoyhdistysten liiton kanssa omistaisi tasasuuruisin osuuksin pääasiallisesti metsänhoitoyhdistykseltä kiellettyä toimintaa harjoittavan yhtiön.

Valiokunta toteaa, että esityksessä ehdotettu 4 momentti liittyy lakiehdotuksen 17 §:n hallituksen jäsenen kelpoisuutta koskevaan säännökseen, jonka mukaan yhdistyksen hallitukseen ei saa kuulua henkilöä, jonka muu tehtävä tai asema voi olla ristiriidassa metsänhoitoyhdistyksen tarkoituksen tai tehtävien kanssa. Valiokunta katsoo, että ehdotusta voidaan pitää ongelmallisena muun muassa sen vuoksi, että vähäinenkin säännöksissä yksilöidyn toiminnan, lähinnä puukaupan harjoittaminen, olisi kielletty hallituksen jäseniltä ja voisi estää valinnan hallituksen jäseneksi.

Toiseksi hallituksen jäseniltä kiellettyä ja jäsenyyden esteeksi muodostuvaa toimintaa ei ole määriteltä riittävän yksityiskohtaisesti ehdotetuissa säännöksissä. Eturistiriitilanteiden tarkempi kattava määrittely ei edes ole mahdollista etukäteen. Toisaalta, vaikka ristiriitilanteet määriteltäisiin tarkemmin etukäteen, ongelmaksi jää sen arvioiminen, milloin ristiriita tai sen mahdollisuus estää henkilön valinnan yhdistyksen johtoon tai on erottamisperuste. Sekä yksityisoikeudellisia yhteisöjä että hallintomenettelyä koskevassa lainsäädännössä eturistiriitilanteet on perinteisesti ratkaistu siten, että yhteisöä koskevaan päätöksentekoon ei saa osallistua eikä yhteisöä edustaa henkilö, jonka oma etu on suoraan tai välillisesti ristiriidassa hänen edustamansa yhteisön edun kanssa.

Edellä esitetyn perusteella valiokunta katsoo, että metsänhoitoyhdistyksen hallituksen jäsenen ja toimihenkilön esteellisyys tulee säännellä hallintomenettelylain (589/1982) 10 §:ää vastaavalla tavalla. Yhdistyslakia ja osakeyhtiölakia tiukempaa esteellisyysäännöstä puoltaa metsänhoitoyhdistyksen oikeus periä veronluonteisia maksuja. Koska metsänhoitoyhdistyksen toiminnan rahoitus ei perustu vapaaehtoisuuteen, on ilmeistä, että "omistajavalvonta" ei toimi yhdistykses-

sä yhtä tehokkaasti kuin täysin vapaaehtoisuuteen perustuvissa yhdistyksissä. Hallintomenettelylain vaatimusten omaksuminen edistää myös ehdotetun lain 4 §:ään sisältyvän tasapuolisuusvaatimuksen toteutumista. Edellä esitetyn perusteella valiokunta ehdottaa 4 momentin poistamista. Lisäksi valiokunta tulee jäljempänä ehdottamaan 17 §:n muuttamista siten, että yhdistyksen hallituksen jäsenen ja toimihenkilön esteellisyyteen sovellettaisiin soveltuvin osin, mitä hallintomenettelylain 10 §:ssä säädetään.

8 § Metsänhoitomaksun perusteet. Hallituksen esityksen mukaan metsänhoitomaksu jakautuisi metsänomistajakohtaiseen perusmaksuun ja hehtaarikohtaiseen maksuun. Niiden laskenta-perusteista säädettäisiin suoraan laissa. Perusmaksu määräytyisi tiettyinä prosenttiosuutena koko maan kolmen edellisen kalenterivuoden puukuutiometrin keskikantohinnan aritmeettisesta keskiarvosta. Hehtaarikohtaisen maksun suuruus määräytyisi laissa säädettyjen vyöhykkeiden osalta erikseen vastaavaan tapaan tiettyinä prosenttiosuutena edellä tarkoitettua aritmeettisestä keskiarvosta. Hehtaarikohtaiselle maksulle säädettäisiin laissa kuitenkin yläraja.

Vastoin hallituksen esityksen kantaa valiokunta katsoo, että metsänhoitoyhdistysten tulee itse voida päättää metsänhoitomaksun suuruudesta laissa säädetyn vaihteluvälin puitteissa. Valiokunta ehdottaakin 3 momentin hehtaarikohtaisen maksun suuruutta eri vyöhykkeillä koskevaa säännöstä muutettavaksi siten, että prosenttiluvut olisivat lakiuudistusta valmistelleen työryhmän esityksen mukaisia. Prosenttiluvut olisivat korkeammat kuin hallituksen esityksessä ja prosenttilukujen eteen lisättäisiin sana ”enintään”.

Ehdotetun muutoksen mukainen metsänhoitomaksujen vähimmäismäärä olisi metsänomistajakohtaisen perusmaksun määrä, joka olisi viime vuosien puun hinnoilla yhteensä noin 30 miljoonaa markkaa. Suurimmat mahdolliset hehtaarikohtaisen maksun prosenttiluvut tuottaisivat koko maassa noin 160 miljoonan markan vuotuisen kokonaiskertymän, mikä vastaa voimassaolevan lain mukaista metsänhoitomaksujen enimmäiskertymää. Maan eteläosissa yläraja keskimäärin alenisi nykyisestä. Pohjois-Suo-

nessa taas yläraja kohoaisi. Myös Lapin suojametsäalueelta ryhdyttäisiin kantamaan metsänhoitomaksua.

Viitaten perustuslakivaliokunnan lausuntoon (PeVL 1 a/1998 vp) valiokunta toteaa, että 3 momentin sisällön muuttaminen tässä ehdotetulla tavalla edellyttää lakiehdotuksen käsittelemistä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädettyssä järjestyksessä.

9 § Metsänhoitomaksun määrääminen (uusi otsikko). Valiokunta ehdottaa pykälän otsikkoa muutettavaksi siten, että se vastaisi paremmin myös niitä muutoksia, joita ehdotetaan jäljempänä pykälän 1 momenttiin.

Valiokunta ehdottaa pykälän ensimmäistä momenttia muutettavaksi siten, että esityksen mukainen hehtaarikohtaisen maksun alentamismahdollisuus korvattaisiin säännöksellä, jonka mukaan metsänhoitoyhdistys päättäisi kalenterivuodeksi kerrallaan hehtaarikohtaisen maksun suuruudesta. Lisäksi metsänhoitoyhdistysten toimialueiden ulkopuolella olevien alueiden osalta ehdotetaan kannettavaksi perusmaksua ja puolet suurimmasta mahdollisesta hehtaarikohtaisesta maksusta. Tällä hetkellä ulkopuolisia alueita ei ole.

Perusteina edellä 1 momenttiin ehdotetulle muutokselle valiokunta viittaa edellä 8 §:n osalta toteamaansa ja toteaa, että säännös vastaisi pitkän ajan kuluessa tarkoituksenmukaiseksi osoittautunutta käytäntöä, jonka mukaan metsänhoitoyhdistys päättää itse maksun suuruudesta laissa säädetyn vaihteluvälin rajoissa. Valiokunta katsoo, että metsänomistajat pystyvät itse parhaiten arvioimaan paikalliset metsätaloudelliset tarpeet ja tarvittavien metsänhoitomaksujen määrän. Kiinteä, laissa tarkkaan säädetty maksu voisi johtaa metsänhoitoyhdistysten toimintaedellytysten heikkenemiseen. Muutosehdotus vastaa myös lakiuudistusta valmistelleen työryhmän (työryhmämuistio MMM 1997:5) esittämää metsänhoitomaksun määräämismenettelyä.

Viitaten perustuslakivaliokunnan lausuntoon (PeVL 1 a/1998 vp) valiokunta toteaa, että 1 momentin muuttaminen tässä ehdotetulla tavalla edellyttää lakiehdotuksen käsittelemistä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädettyssä järjes-

tyksessä. Perustuslakivaliokunnan lausunnon (PeVL 1/1998 vp) mukaisesti valiokunta katsoo, että on olemassa painava yhteiskunnallinen peruste muutosesityksen mukaiselle säännökselle, vaikka se olisikin ristiriidassa hallitusmuodon 61 §:ssä verolaille asettamien vaatimusten kanssa. Samalla valiokunta toteaa, että metsänhoito-yhdistysten merkitys on ratkaiseva yksityismetsätalouden toiminnan ja puumarkkinapalvelujen saannin kannalta. Lakiin kiinteästi sidottu metsänhoitomaksu voisi johtaa nykymuotoisen metsänhoitoyhdistystoiminnan päättymiseen.

10 § Metsänhoitomaksusta vapautuminen. Viitaten perustuslakivaliokunnan lausuntoon (PeVL 1/1998 vp) valiokunta ehdottaa pykälän kirjoittamista kokonaan uudelleen. Perustuslakivaliokunta edellytti, että maksusta vapautumisen perusteet säädettäisiin laissa. Nyt ehdotettu pykälä vastaa aineelliselta sisällöltään hallituksen esitystä, joten myös siinä esitetyt yksityiskohtaiset perustelut pykälälle jäisivät edelleen voimaan. Pykälästä poistettaisiin kuitenkin valtuus säätää metsänhoitomaksusta vapautumisen edellytyksistä asetuksella tai ministeriön päätöksellä.

Valiokunnan muutosehdotuksen mukaan metsänomistaja saisi vapautuksen, jos säännöksen edellytykset täyttyisivät, kun taas hallituksen esityksen mukaan edellytysten täytyttyäkin jäisi vielä harkintavaltaa. Sanamuodon muutoksella korostettaisiin sitä, että vapautumisen edellytyksistä olisi tyhjentävästi säädetty laissa. Edellytykset olisivat pääpiirteissään samat kuin hallituksen esityksessä. Kohdat 1 ja 2 nyt ehdotetussa 1 momentissa eroavat hallituksen esityksen ehdotuksesta siinä suhteessa, että metsäsuunnitelmaa koskeva edellytys erotettaisiin metsän hoidosta ja käytöstä. Esityksen ehdotuksen mukaan laissa edellytettäisiin, että tilalla on tullut olla vähintään viiden vuoden ajan metsäsuunnitelma. Nyt metsäsuunnitelmaa ei edellytettäisi takautuvasti, mutta metsäsuunnitelman tulisi olla koko vapautusajan voimassa. Lisäksi edellytettäisiin, että metsää on vähintään kolmen vuoden ajan hoidettu ja käytetty hyvän metsanhoidon ja -käytön vaatimusten mukaisesti. Kohdat 3 siirrettäisiin sellaisenaan asetusluonnoksen 3 §:stä ja kohtaan 4 yhdistettäisiin alkuperäisen

lakiehdotuksen 10 § ja asetusluonnoksen 3 §. Kohtaan 5 ehdotettava säännös sisältyy jo hallituksen esitykseen.

Valiokunta ehdottaa, että vapautus metsänhoitomaksusta olisi edelleenkin tilakohtainen. Muutosehdotuksen sanamuoto antaisi mahdollisuuden myös siihen, että yhdellä metsänomistajalla voisi olla saman metsänhoitoyhdistyksen alueella sekä maksusta vapautettuja että metsänhoitomaksullisia tiloja. Valiokunta katsoo, että metsänhoitoyhdistysten toimialueiden suurentuessa tällaiselle vaihtoehdolle saattaisi olla käyttöä. Lain 2 momenttiin ehdotetaan sisällytettäväksi hallituksen esityksen mukaisesti muun ohella säännös siitä, että vapautus koskisi myös metsänomistajan omistukseen tulevia metsiä, jos vapautus olisi myönnetty hakijan kaikille metsille, mikä vastaa hallituksen esityksessä olevaa.

Valiokunta ehdottaa, että pykälän 3 momentissa säädettäisiin vapautuksen lakkauttamisesta. Ehdotettu säännös vastaisi asetusluonnoksen 4 §:ää tiivistettynä.

15 § Päätöksenteko metsänhoitoyhdistyksessä. Valiokunta ehdottaa pykälän 1 momentin virkkeestä, joka koskee valtuuston vaalin toimittamista, poistettavaksi sanat ”enemmistövaalitapa noudattaen”. Ehdotetun muutoksen osalta valiokunta viittaa perustuslakivaliokunnan kannanottoon (PeVL 1/1998 vp), jonka mukaan vaalitivasta säätäminen rajoittaa perusteettomasti yhdistyksen itsemääräämisoikeutta. Ehdotettu muutos mahdollistaisi sen, että yhdistyksen valtuusto voitaisiin valita suhteellisilla vaaleilla.

16 §. Kirjanpito ja tilintarkastus. Valiokunta ehdottaa 1 momentista poistettavaksi sanat ”soveltuvin osin”, koska kirjanpitolainsäädännössä on otettu huomioon rekisteröityjen yhdistysten erityispiirteet. Koska valiokunta on edellä ehdottanut 7 §:n 3 momenttiin lisättäväksi viittauksen uuteen kirjanpitolakiin, valiokunta ehdottaa, ettei säädöskokoelmanumeroa enää toistettaisi tässä pykälässä.

Pykälän 2 momentista valiokunta ehdottaa poistettavaksi sanat ”soveltuvin osin”, koska tilintarkastuslaki koskee sellaisenaan myös rekisteröityjä yhdistyksiä.

Valiokunta ehdottaa 3 momentin poistamista,

koska tilintarkastajalla ei ole velvollisuutta tarkastaa yhdistystä kesken tilikauden.

17 § Esteellisyys (uusi otsikko). Viitaten edellä 7 §:n kohdalla esittämäänsä valiokunta ehdottaa pykälää muutettavaksi siten, että metsänhoitoyhdistyksen hallituksen jäsenen ja toimihenkilön esteellisyyteen sovellettaisiin soveltuvin osin hallintomenettelylain 10 §:ää.

18 § Vahingonkorvausvelvollisuus. (Uusi) Vahingonkorvausvelvollisuuden osalta valiokunta toteaa, että jos erillistä vahingonkorvaussäännöstä ei otettaisi lakiin, sovellettavaksi tulisi lähinnä yhdistyslain (503/1989) 39 §, jonka mukaan yhdistyksen hallituksen jäsen ja toimihenkilö on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on toimeensa tahallisesti tai tuottamuksesta aiheuttanut yhdistykselle. Myös yhdistyslain tai yhdistyksen sääntöjen vastaisesta menettelystä aiheutuva vahinko synnyttäisi korvausvelvollisuuden. Metsänhoitoyhdistyksen toimihenkilöiden osalta sovellettaisiin vahingonkorvauslain (412/1974) 4 luvun säännöksiä, koska kaikki metsänhoitoyhdistysten toimihenkilöt ovat myös työsuhteessa metsänhoitoyhdistykseen. Toimihenkilön osalta lievä tuottamus ei synnyttäisi vahingonkorvausvelvollisuutta.

Valiokunnalle on asiantuntijataholta todettu, että erillisellä vahingonkorvaussäännöksellä olisi merkitystä lähinnä sellaisissa asioissa, jotka yhdistyslaki sallii, mutta metsänhoitoyhdistyslaki kieltää. Jos esimerkiksi metsänhoitoyhdistyksen hallitus päättäisi sijoittaa metsänhoitoyhdistyksen varoja johdannaisinstrumentteihin huonolla menestyksellä, ei yhdistyksen hallituksen jäsenten vahingonkorvausvelvollisuuteen yhdistykselle juurikaan vaikuttaisi se, arvioitaisiinko vastuu erillisen säännöksen vaiko yhdistyslain vahingonkorvaussäännöksen perusteella (ellei kysymys olisi ehdotetun lain 14 §:n 2 momentin vastaisesta sijoituksesta). Tilanne olisi toinen, jos metsänhoitoyhdistyksen hallitus päättäisi, että metsänhoitoyhdistys ryhtyy harjoittamaan metsänhoitoyhdistykseltä kiellettyä toimintaa, ja tämä toiminta aiheuttaisi joko yhdistykselle tai jollekin ulkopuoliselle vahinkoa. Tällöin erillinen vahingonkorvaussäännös perustaisi vahingonkorvausvelvollisuuden silloinkin, kun sitä ei

yhdistyslain vahingonkorvaussäännöksen perusteella syntyisi.

Valiokunta pitää tarpeellisena, että asiaa koskeva erillinen vahingonkorvaussäännös lisätään lakiin uutena 18 pykälänä, jolloin seuraavien pykälien numerointi siirtyy yhdellä.

26 (25) § Metsänhoitomaksuja koskevat siirtymäsäännökset. Valiokunta ehdottaa, että metsänhoitomaksujen kantamista ja tilittämistä koskevan siirtymäsäännöksen 1 momentin vuosisiluvut määritellään uudestaan ottaen huomioon lakiehdotuksen käsittelyaika. Vuosisiluvut ehdotetaan määriteltäviksi siten, että verohallinnolle jää riittävä aika metsänhoitomaksujen kantojärjestelmän uudistamiseen.

Valiokunta toteaa, että hallituksen esitykseen sisältyy kolmen vuoden siirtymäaika jo myönnettyjen neljännesmaksuoikeuksien osalta. Perustuslakivaliokunnan lausunnosta (PeVL 1/1998 vp) ilmenee, ettei myönnettyjen neljännesmaksuoikeuksien lakkauttaminen merkitse sellaista oikeusasemaan puuttumista, joka edellyttäisi perustuslain säätämisjärjestystä. Näin ollen 3 momentti olisi mahdollista poistaa. Valiokunta katsoo, että poistamisen puolesta puhuisi se, että säännös edellyttää vanhan lain mukaisen maksujen kantojärjestelmän ylläpitoa päällekkäin uuden järjestelmän kanssa. Toisaalta neljännesmaksupäätöksistä peritään käsittelymaksu, samoin kuin todennäköisesti maksusta vapautumispäätöksistä tultaisiin aikanaan perimään käsittelymaksu. Metsänomistajan kannalta olisi kohtuutonta, jos hän joutuisi jopa peräkkäisinä vuosina maksamaan käsittelymaksun kahteen kertaan. Sen vuoksi valiokunta ei ehdota 3 momentin poistamista, vaan säännöksen päivämäärän muuttamista siten, että hallituksen esityksen mukainen siirtymäaika säilyy ottaen huomioon lakiuudistuksen käsittelyaika. Lisäksi valiokunta ehdottaa 3 momentin loppuun lisättäväksi säännöksen siitä, että metsänhoitomaksun neljännes laskettaisiin siirtymäkauden ajan metsänhoitoyhdistyksen viimeisen kerran vanhan lain perusteella määräämästä prosenttiluvusta.

27 (26) § Muut siirtymäsäännökset. Säännöksen 2, 3 ja 4 momentissa olevat määräpäivät ehdote-

taan muutettaviksi siten, että siirtymäajat muodostuisivat lakiuudistuksen käsittelyaika huomioon ottaen suurin piirtein yhtä pitkiksi kuin hallituksen esityksessä on ehdotettu.

Valiokunta toteaa, että vanhan lain aikana on syntynyt muutamia puukauppaa käyviä yhtiöitä, joissa metsänhoitoyhdistykset käyttävät määräysvaltaa. Yleensä kysymys on metsänhoitoyhdistysten liiton tai vastaavan organisaation osittain tai kokonaan omistamasta yhtiöstä. Valiokunta ehdottaakin, että tämän osakkuuden tai jäsenyyden muuttamiselle uuden lain mukaiseksi varataan 3 momenttiin otettavilla säännöksillä kohtuullinen aika, joka päättyisi 31 päivänä joulukuuta 2006. Jos esimerkiksi metsänhoitoyhdistys on jäsenenä konsernissa, johon kuuluva yhtiö harjoittaa pääasiallisesti metsänhoitoyhdistykseltä kiellettyä toimintaa, asetelma voidaan muuttaa tämän lain mukaiseksi lisäämällä muiden kuin metsänhoitoyhdistysten omistusosuutta yhtiössä yli puoleen määräajan kuluessa.

Edellä katsottaisiin vanhan lain aikana syntyneeksi tilanne, jossa pääasiallisesti metsänhoitoyhdistykseltä kiellettyä toimintaa harjoittava yhtiö on merkitty yhtiörekisteriin ennen tämän lain voimaantuloa. Vanhan lain aikana syntyneeksi ei sen sijaan katsottaisi sellaista tilannetta, jossa metsänhoitoyhdistyksen jäsenyys metsänhoitoyhdistysten liittoon on syntynyt ennen tämän lain voimaantuloa, mutta metsänhoitoyhdistysten liitto perustaa tämän lain voimaantulon jälkeen pääasiallisesti metsänhoitoyhdistykseltä kiellettyä toimintaa harjoittavan yhtiön.

Valiokunta toteaa edelleen, että metsänhoitoyhdistyksillä on myös sellaisia puukauppaan ja puunkorjukseen liittyviä sopimuksia puun ostajan kanssa, jotka lain 7 §:n 2 momentti kieltää. Valiokunta katsoo, että sopimusosapuolten kannalta on kohtuullista, että näihin sopimuksiin perustuvien palvelujen lopettamiselle säädetään siirtymäaika 31 päivään joulukuuta 1999 saakka. Edellytyksenä olisi, että sopimus on syntynyt vanhan lain aikana. Sopimus katsottaisiin syntyneeksi, jos sopimusosapuolten lakimääräiset

edustajat olisivat allekirjoittaneet sopimuksen ennen lain voimaantuloa. Metsänhoitoyhdistys ei saisi antaa tämän lain vastaisia palveluja siirtymäajan jälkeen. Sen sijaan toisena sopimusosapuolena oleva puunostaja saisi maksaa metsänhoitoyhdistykselle sopimuksen mukaiset vastikkeet vielä yhden vuoden siirtymäajan jälkeenkin sellaisista metsänhoitoyhdistyksen suoritteista, jotka on annettu siirtymäajan kuluessa.

Valiokunta ehdottaa pykälään lisättäväksi uuden 5 momentin, jonka mukaan vanhan lain perusteella vahvistetut metsänhoitoyhdistysten toimialueet pysyvät voimassa uuden lain voimaan tullessa. Asia todettiin hallituksen esityksessä pelkästään perusteluissa.

Säättämisjärjestys. Perustuslakivaliokunnan lausunnosta (PeVL 1 a/1998 vp) ilmenee, että lakiehdotus on, jos sen 8 §:n 3 momentti ja 9 §:n 1 momentti muutetaan edellä ehdotetulla tavalla, käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädettyssä järjestyksessä. Perustuslakivaliokunta on myös katsonut, että tässä tapauksessa asiaan liittyvien metsätaloudellisten ja historiallisten erityispiirteiden vuoksi on poikkeuksellisesti hyväksyttävissä käyttää poikkeuslakimuotoa.

Valiokunta pitää lakiehdotuksen käsittelyä kiireellisenä ja ehdottaa sen vuoksi, että lakiehdotus käsitellään valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotus), ja

että lakiehdotus käsitellään valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla, sekä

että hyväksyttään kaksi lausumaa (Valiokunnan lausumaehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotus

Laki

metsänhoitoyhdistyksistä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, säädetään:

1 §

(Kuten HE)

2 §

Määritelmiä

Metsänomistajalla tarkoitetaan tässä laissa sitä, joka omistaa metsätalouteen käytettävissä olevaa maata käsittävän kiinteistön (*metsän*) kalenterivuoden alkaessa. Tämän lain säännöksiä metsänomistajasta sovelletaan myös siihen, jolla on pysyvä hallintaoikeus metsään. Metsänomistajaa koskevia säännöksiä ei sovelleta siihen, jonka hallintaoikeus metsään perustuu metsänomistajan tai aikaisemman omistajan tekemään sopimukseen.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

3—5 §

(Kuten HE)

6 §

Jäsenyys metsänhoitoyhdistyksessä

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Metsänhoitoyhdistyksen jäsenen erottamisesta on voimassa, mitä yhdistyslaissa säädetään. Metsänhoitoyhdistyksestä eroaminen tai erottaminen ei poista metsänhoitomaksua maksavan metsänomistajan oikeutta saada metsänhoitoyhdistyksen palveluja.

7 §

Toiminta puukaupassa ja puunkorjuussa

Metsänhoitoyhdistys ei saa harjoittaa kauppaa ostamalla tai myymällä metsänhakkuu-oikeuksia tai puutavaraa omaan lukuunsa eikä muutakaan elinkeinotoimintaa, joka ei ole tarpeellista yhdistyksen tarkoituksen ja tehtävien

toteuttamiseksi. Puukauppaa koskevia sopimuksia metsänhoitoyhdistys voi tehdä, energiapuuta ja metsäkeskuksen toimialueella pienyrityksille omaa jalostustoimintaa varten toimitettavaa puuta lukuunottamatta, vain kirjallisiin valtuutuksiin perustuen asianomaisten metsänomistajien nimissä. *Energiapuulla* tarkoitetaan tässä laissa polttotarkoitukseen käytettävän puun ohella myös samasta leimikosta korjattavaa ainespuuta. *Pienyrityksellä* tarkoitetaan tässä laissa sellaista yritystä, jonka pääasiallisena toimialana on puunjalostus ja joka käyttää vuosittain keskimäärin alle 6 000 kiintokuutiometriä raakapuuta.

(2 mom. kuten HE)

Metsänhoitoyhdistys ei saa olla (*poist.*) osakkaana tai jäsenenä (*poist.*) yhteisössä, joka pääasiallisesti harjoittaa metsänhoitoyhdistykseltä kiellettyä toimintaa. Sama koskee osakkuutta, jäsenyyttä tai määräysvaltaa sellaisessa yhteisössä, jonka kirjanpitolain (1336/1997) 6 §:ssä tarkoitettuun konserniin kuuluva yhteisö harjoittaa pääasiallisesti tällaista toimintaa.

(4 mom. *poist.*)

(4 mom. kuten HE:n 5 mom.)

8 §

Metsänhoitomaksun perusteet

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Hehtaarikohtaisen maksun suuruus voi olla ensimmäisellä vyöhykkeellä enintään 11 prosenttia, toisella vyöhykkeellä enintään seitsemän prosenttia, kolmannella vyöhykkeellä enintään kolme prosenttia ja neljännellä vyöhykkeellä enintään puolitoista prosenttia koko maan kolmen edellisen kalenterivuoden puukuutiometrin keskikantohinnan aritmeettisesta keskiarvosta. Pinta-alan perusteella metsänomistajan maksettavaksi määrättävän metsänhoitomaksun enimmäismäärä metsänhoitoyhdistystä kohti on

kaikilla vyöhykkeillä koko maan kolmen edellisen kalenterivuoden puukuutiometrin keskikantohinnan aritmeettinen keskiarvo kerrottuna kolmellakymmenellä.

9 §

Metsänhoitomaksun määrääminen

Metsänhoitoyhdistys päättää kalenterivuodeksi kerrallaan hehtaarikohtaisen maksun suuruudesta. Metsänhoitoyhdistysten toimialueiden ulkopuolella olevalla alueella kannetaan perusmaksua ja hehtaarikohtaisena maksuna puolet 8 §:n 3 momentissa tarkoitetusta vyöhykekohtaisesta enimmäismäärästä.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

10 §

Metsänhoitomaksusta vapautuminen

Metsänomistaja vapautetaan hakemuksesta suorittamasta metsästään metsänhoitomaksua enintään kymmenen vuoden ajaksi, jos seuraavat edellytykset täyttyvät:

1) metsästä on laadittu voimassa oleva metsäsuunnitelma;

2) metsää on vähintään kolmen vuoden ajan hoidettu ja käytetty hyvän metsänhoidon ja -käytön vaatimusten mukaisesti;

3) metsässä ei ole selviä metsänhoidollisia puutteita;

4) metsän hoidossa ja käytössä on käytettävissä muu kuin metsäkeskuksen tai metsänhoitoyhdistyksen palveluksessa oleva metsäammattihenkilö, jos metsänomistaja tai hänen puolisonsa ei ole metsäammattihenkilö taikka suorittanut metsätalousyrittäjän tutkintoa vastaavaa tutkintoa tahi vastaavan tasoista näyttökoetta; sekä

5) metsänomistaja ei ole jäsenenä siinä metsänhoitoyhdistyksessä, jonka toimialueella metsä sijaitsee.

Vapautusta metsänhoitomaksusta haetaan siltä metsäkeskukselta, jonka toimialueella metsä sijaitsee. Vapautus koskee myös sellaista metsää, joka tulee vapautuksen saaneen metsänomistajan omistukseen vapautuksen voimassaoloaikana, jos vapautus on myönnetty kaikille

metsänomistajan hakemuksen tekoaikana metsäkeskuksen toimialueella omistamille metsille. *Päätöstä, jolla oikeus metsänhoitomaksusta vapautumiseen on myönnetty, sovelletaan ensimmäisen kerran hakemuksen tekemistä seuraavan vuoden metsänhoitomaksuun.*

Metsäkeskuksen tulee metsänomistajaa kuulutuaan lakkauttaa vapautus metsänhoitomaksusta, jos 1 momentissa tarkoitetut edellytykset eivät enää täyty. Päätöstä, jolla vapautus metsänhoitomaksusta on lakkautettu, sovelletaan ensimmäisen kerran päätöksen lainvoimaiseksi tulemista seuraavan vuoden metsänhoitomaksuun.

11—14 §
(Kuten HE)

15 §

Päätöksenteko metsänhoitoyhdistyksessä

Metsänhoitoyhdistyksen jäsenten päätösvaltaa käyttävät jäsenten ehdottamat ja vaaleilla valitsevat valtuutetut, jotka muodostavat valtuuston. Jos metsän omistaa 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu yhtymä, yhteisö, yhteisetuus tai puoliset yhteisesti, metsänomistajilla on yksi yhteinen ääni. Valtuutetut valitaan kerralla ilman vaaliipiirijakoa (*poist.*) postin välityksellä. Metsänhoitoyhdistyksen yhdistyessä valtuusto voidaan kuitenkin valita ensimmäisen kerran vaaliipiirijakoa noudattaen. Valtuuston toimikausi on neljä vuotta.

(2—5 mom. kuten HE)

16 §

Kirjanpito ja tilintarkastus

Metsänhoitoyhdistyksen tilikausi on kalenterivuosi. Metsänhoitoyhdistyksen kirjanpito tulee laatia siten, että siitä ilmenee metsänhoitomaksuvarojen käyttö. Metsänhoitoyhdistyksen kirjanpitovelvollisuudesta, kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä on (*poist.*) voimassa, mitä kirjanpito-laissa (*poist.*) säädetään.

Tilintarkastusta varten metsänhoitoyhdistyksen valtuuston on valittava vähintään yksi tilintarkastaja, jonka on oltava Keskuskauppakamarin, kauppakamarin tai julkishallinnon ja -talou-

den tilintarkastuslautakunnan hyväksymä tilintarkastaja taikka tilintarkastusyhteisö. Jos metsänhoitoyhdistyksellä on vain yksi tilintarkastaja, joka ei ole edellä tarkoitettu tilintarkastusyhteisö, on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja. Metsänhoitoyhdistyksen tilintarkastuksesta on (poist.) voimassa, mitä tilintarkastuslaissa (936/1994) säädetään.

(3 mom. poist.)

17 §

Esteellisyys

Metsänhoitoyhdistyksen hallituksen jäsenen ja toimihenkilön esteellisyyteen sovelletaan soveltuvin osin, mitä hallintomenettelylain (598/1982) 10 §:ssä säädetään.

18 § (Uusi)

Vahingonkorvausvelvollisuus

Sen lisäksi mitä yhdistyslaissa säädetään, metsänhoitoyhdistyksen hallituksen jäsenen ja toimihenkilön on korvattava tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä rikkomalla metsänhoitoyhdistykselle, sen jäsenelle tai muulle aiheutettu vahinko. Tällaisen vahingon korvaamiseen sovelletaan muutoin yhdistyslain säännöksiä. Metsänhoitoyhdistykseen työsuhteessa olevan vahingonkorvausvelvollisuudesta on voimassa, mitä siitä erikseen säädetään.

19—25 (18—24) § (Kuten HE)

26 (25) §

Metsänhoitomaksuja koskevat siirtymäsäännökset

Vuotta 1999 koskevat metsänhoitomaksut kannetaan ja tilitetään vanhan lain perusteella. Vuotta 2000 koskevat metsänhoitomaksut kannetaan ja tilitetään tämän lain perusteella. Vuoden 2001 jälkeen metsänhoitomaksut kuitenkin

tilitetään tämän lain mukaan riippumatta niiden kantovuodesta. Vanhan lain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettut metsänhoitomaksun neljännekset kannetaan ja tilitetään kuitenkin vanhan lain perusteella.

(2 mom. kuten HE)

Vanhan lain 8 §:n 4 momentin perusteella myönnetty oikeus metsänhoitomaksun neljänneksen suorittamiseen on voimassa sille myönnetyn ajan, kuitenkin enintään 31 päivään joulukuuta 2001 asti, jollei metsäkeskus toisin päättä. Metsämaan osalta, jota hoidetaan ja käytetään valtion lukuun, oikeus metsänhoitomaksun neljänneksen suorittamiseen on voimassa mainittuun ajankohtaan asti, jollei metsäkeskus toisin päättä. *Metsänhoitomaksun neljännes lasketaan siitä prosenttiluvusta, jonka metsänhoitoyhdistys on viimeisen kerran määrännyt vanhan lain 8 §:n 2 momentin perusteella.*

27 (26) §

Muut siirtymäsäännökset

(1 mom. kuten HE)

Metsänhoitoyhdistyksen säännöt tulee muuttaa tämän lain mukaisiksi viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2000.

Metsänhoitoyhdistykselle tulee valita 15 §:n 1 momentissa tarkoitettu valtuusto ja 15 §:n 2 momentissa tarkoitettu hallitus viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2000. Valtuuston ja hallituksen toimikaudet alkavat 1 päivänä tammikuuta 2001.

Vanhan lain aikana syntynyt, tämän lain 7 §:n 3 momentin vastainen metsänhoitoyhdistyksen osakkuus tai jäsenyys tulee muuttaa tämän lain mukaiseksi viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2006. Vanhan lain aikana tehtyyn, tämän lain 7 §:n 2 momentin vastaiseen sopimukseen perustuva metsänhoitoyhdistyksen palvelujen antaminen puun ostajalle tulee lopettaa viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1999.

Vanhan lain 2 §:n perusteella vahvistetut metsänhoitoyhdistysten toiminta-alueiden rajat pysyvät voimassa tämän lain voimaan tullessa. (Uusi)

Valiokunnan lausumaehdotukset

1. Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa metsänhoitoyhdistysten toimintaa puukaupassa sääntelevien säännösten soveltamista ja vaikutuksia erityisesti energiapuun ja pienyrityksille toimitettavan puun osalta ja ryhtyy tarvittaessa toimiin säännösten muuttamiseksi.

2. Eduskunta edellyttää, että lain puukauppaa koskevia säännöksiä täytäntöönpannaessa pidetään riittävänä, että metsänhoitoyhdistyksellä on kirjallinen valtuutus siinä vaiheessa kun omistusoikeus puuerään siirtyy puun ostajalle.

Helsingissä 9 päivänä kesäkuuta 1998

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Timo Kalli /kesk
vpj. Kari Rajamäki /sd
jäs. Mikko Immonen /vas
Tapio Karjalainen /sd
Annikki Koistinen /kesk
Armas Komi /kesk
Jari Koskinen /kok
Marjaana Koskinen /sd

Esa Lahtela /sd
Raimo Mähönen /sd
Tero Mölsä /kesk
Tuija Nurmi /kok
Tauno Pehkonen /skl
Erkki Pulliainen /vihr
Ola Rosendahl /r
vjäs. Janne Viitamies /sd.

VASTALAUSE

Metsänhoitoyhdistyslainsäädännön uudistaminen on viimeinen osa laajaa vuonna 1994 käynnistettyä Suomen metsälainsäädännön kokonaisuudistusta. Veroluonteiseen pakkojäsenyyteen perustuvan metsänhoitoyhdistysjärjestelmän toiminnassa on ollut nähtävissä pyrkimystä etujärjestöluonteisuuteen ja metsäpolitiikan toteuttamisessa on pyritty luomaan metsäkeskusten rinnalle metsänhoitoyhdistyksille jopa julkishallinnollisen organisaation kaltaisia julkisia tehtäviä.

Metsänhoitoyhdistyslainsäädännön uudistaminen eteni monilta osin eduskuntakäsittelyssä myönteisesti juuri metsänhoitoyhdistysten tehtävien sekä hallinnon ja päätöksenteon osalta.

Keskeinen metsänhoitoyhdistyslain uudistamisen tavoite oli selkeyttää metsänhoitoyhdistyksen asemaa puukaupassa. Varsin usein on jouduttu toteamaan, että metsänomistajan edut ovat olleet ristiriidassa puuta markkinoille tarjoavan yhdistyksen suhteen.

Valtioneuvoston oikeuskansleri, kilpailuasiamies ja perustuslakivaliokunta ovat eri yhteyksissä kiinnittäneet huomiota metsänhoitoyhdistysorganisaation toimintatapaan ja niihin ongelmiin, joita on syntynyt, kun sama organisaatio toimii monessa roolissa metsänomistajan suhteen. Toimiminen neuvojana, metsän parannushankkeiden rahoituskanavana ja toteuttajana, leimaajana, puun myyjänä, valvontatehtävissä vielä ”verottajana” metsänhoitomaksujen osalta muodostavat vyyhdin, joka ei sovellu tämän päivän yhteiskuntaan. Metsänhoitoyhdistysjärjestelmä on myös voimakkaasti sidoksissa maa- ja metsätaloussektorin etujärjestötoimintaan.

Pitkällisen valmistelun seurauksena hallitus esitti laissa metsänhoitoyhdistyksistä eduskunnalle selkeää rajausta tässä suhteessa 7 §:n 3 momentissa: ”Metsänhoitoyhdistys ei saa olla suoraan eikä välillisesti osakkaana tai jäsenenä pääasiallisesti puukauppaa harjoittavassa yhteisössä eikä myöskään harjoittaa 1 momentissa metsänhoitoyhdistykseltä kiellettyä puukaupallista toimintaa tällaisen yhteisön välityksellä.” Tätä pe-

rusteltiin hallituksen esityksessä mm. seuraavasti: ”Metsänhoitoyhdistysten puukaupallinen rooli vaatii erityistä säätelyä, koska muutoin jotkut metsänhoitoyhdistykset voisivat toimia tavalla, jota ei voida pitää niiden toiminnan kannalta tarkoituksenmukaisena. Sääntelyn tarvetta korostaa myös se, että metsänomistajan toimeksiantoon perustumaton metsänhoitoyhdistyksen puukaupallinen toiminta voisi johtaa ristiriitaan metsänomistajan edun kanssa.” Edelleen: ”Perusteena rajoituksille olisivat metsänhoitoyhdistyksen muista yhdistyksistä poikkeavasti metsänhoitomaksujen muodossa saama julkiseen verrattava rahoitus sekä metsänhoitoyhdistyksen tarkoituksesta johdettavissa oleva tarve kaikissa olosuhteissa asettaa metsänomistajien etu yhdistyksen oman edun edelle.”

Valiokunta edellyttää lausumassaan seurattavan metsänhoitoyhdistysten toimintaa puukaupassa säatelevien säännösten soveltamista ja vaikutuksia niiltä osin kuin valiokunnassa tarpeellisesti laajennettiin energiapuun ja pienyrityksille toimitettavan puukaupan osalta toimintaa. Erityisesti seurannassa tulee korostua metsänomistajan aseman ja oikeusturvan sekä edun turvaaminen väljäksi jätetyssä metsänhoitoyhdistysten puukauppa- ja osin etujärjestötoimintaa sivuavassa toimikentässä.

On vaarana, että metsänhoitomaksun taso edelleen muodostuu tarpeettoman korkeaksi ja että sitä joutuvat maksamaan nekin, jotka käyttävät äärimmäisen vähän yhdistyksen palveluja. Vaikka sosialidemokraatit kykenivät jossain määrin helpottamaan metsänhoitomaksusta vapautumisen perusteita, on liiaksi vielä kyse pakkomaksusta, joka suuntautuu metsänomistajan kannalta liian paljon hallinnointiin.

Jatkossa on myös perusteellisesti selvittettävä, tarvitaanko tämän kaltaista lainsäädäntöä ja jos, niin miten vapaaehtoiseen jäsenyyteen perustuvat metsänhoitoyhdistykset paremmin kytkettäisiin metsäkeskusten ohjauksen ja valvonnan alaisiksi ja työpariksi metsälainsäädännön toteuttamisessa.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 7 § hallituksen esityksen mukaisena.

Helsingissä 9 päivänä kesäkuuta 1998

Kari Rajamäki /sd

PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN LAUSUNTO 1/1998 vp

Hallituksen esitys laiksi metsänhoitoyhdistyksistä

Maa- ja metsätalousvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 22 päivänä lokakuuta 1997 lähettäessään hallituksen esityksen 171/1998 vp valmistelevasti käsiteltäväksi maa- ja metsätalousvaliokuntaan samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto maa- ja metsätalousvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Pentti Lähteenoja, maa- ja metsätalousministeriö
- dosentti Heikki Halila
- professori Mikael Hidén
- oikeustieteen lisensiaatti Kalevi Laaksonen
- professori Ilkka Saraviita
- professori Kaarlo Tuori
- oikeustieteen lisensiaatti Veli-Pekka Viljanen.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki metsänhoitoyhdistyksistä. Metsänhoitoyhdistyksen perustehtävänä säilyy metsänomistajien palveleminen metsätalouden harjoittamiseen liittyvissä asioissa. Yhdistyksen tulee kohdella tasapuolisesti metsänomistajia. Puukauppaa koskevissa asioissa yhdistys ei saa saattaa puun ostajia keskenään eriarvoiseen asemaan.

Metsänhoitoyhdistyksen toimialueen metsänomistajat katsotaan yhdistyksen jäseniksi, jolleivät he kieltäydy siitä. Metsänhoitoyhdistyksillä olisi edelleen oikeus metsänhoitomaksuun metsanhoidon ja metsätalouden edistämistä varten.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1998 alusta.

Esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa käsitellään muun muassa metsänhoitomaksua veronluonteisena maksuna ja sen tästä ominaisuudesta johtuvaa hallitusmuodon 61 §:n merkitystä sekä metsänhoitoyhdistyksen jäsenyyttä koskevia ehdotuksia hallitusmuodon 10 a §:n kannalta. Esityksessä katsotaan, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä. Hallitus on kuitenkin pitänyt aiheellisena, että lakiehdotuksen perustuslainmukaisuus ratkaistaan perustuslakivaliokunnassa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

*Perustelut**Metsänhoitoyhdistyksen jäsenyys*

Lakiehdotuksen 6 §:n mukaan metsänhoitoyhdistyksen jäsenyys määräytyy lähtökohtaisesti ns. automaattijäsenyyden perusteella. Metsänhoitoyhdistyksen jäseniä ovat ne metsänomistajat, joilla on hallintaoikeus yhdistyksen toimialueella sijaitsevaan metsään. Yhteisomistuksessa olevan kiinteistön tai alueen kaikki omistajat ovat yhdistyksen jäseniä. Jäsenyys ei kuitenkaan ole muodollisesti pakollinen, vaan jäsenyydestä on oikeus kieltäytyä. Jäsenyys päättyy kirjallisen eroilmoituksen saavuttua metsänhoitoyhdistykselle. Eroamisoikeutta ei voida rajoittaa esimerkiksi yhdistyksen säännöissä. Metsänhoitoyhdistyksen jäsenyydestä kieltäytyminen ei vapauta velvollisuudesta suorittaa metsänhoitomaksua.

Ehdotusta on arvioitava yhdistymisvapautta koskevan hallitusmuodon 10 a §:n perusteella. Sen 2 momentin mukaan perusoikeutena turvattuun yhdistymisvapauteen sisältyy ”oikeus ilman lupaa perustaa yhdistys, kuulua tai olla kuulumatta yhdistykseen ja osallistua yhdistyksen toimintaan”. Samoin on turvattu ammatillinen yhdistymisvapaus ja vapaus järjestäytyä muiden etujen valvomiseksi. Pykälän 3 momentin mukaan tarkempia säännöksiä yhdistymisvapauden käyttämisestä annetaan lailla.

Perustuslain kirjaimen mukaan ns. negatiivinen yhdistymisvapaus eli oikeus olla kuulumatta yhdistykseen on nimenomaisesti turvattu. Tästä huolimatta perusoikeusuudistuksen esitöissä (HE 309/1993 vp, s. 60) todettiin, että säännös ei estäisi vastaisuudessa perustamasta nykyiseen tapaan lainsäädäntöteitse julkisoikeudellisia yhdistyksiä julkista tehtävää varten ja että myös jäsenyydestä tällaisessa yhdistyksessä voitaisiin edelleen säätää laissa. Huomionarvoista on, että tässä yhteydessä viitattiin perustuslakivaliokunnan aikaisempaan lausuntoon, joka nimenomaisesti koski metsänhoitoyhdistyksiä (PeVL 12/1957 vp). Lisäksi perusoikeusuudistuksen yhteydessä mainittiin, että ”yhdistymisvapautta turvaavan perustuslainsäädännön voidaan tällöin-

kin katsoa puoltavan pidättyvää suhtautumista pakkojäsenyyteen”.

Hallitusmuodon 10 a §:n tulkinnassa on lähdeittävä siitä, ettei yhdistyksen jäsenyyden yleisenä periaatteena voi olla automaattinen, suoraan lain säännösten perusteella määräytyvä jäsenyys, vaikka siitä voisikin kieltäytyä. Yhdistymisvapauden lähtökohtana tulee olla vapaaehtoinen ja nimenomaiseen tahdonilmaisuun perustuva liittyminen yhdistykseen. Vain näin toteutuu täysimääräisesti vaatimus, että jokaisella on oikeus kuulua tai olla kuulumatta yhdistykseen.

Näistä lähtökohdista voidaan tietäntyyppisten yhdistysten osalta poiketa vain, jos poikkeamiselle on olemassa erityiset yhdistymisvapauden kannalta hyväksyttävät perusteet. Yhdistymisvapautta koskevan perusoikeussäännöksen esitöiden valossa tällaisena perusteena voi lähinnä olla se, että yhdistys järjestetään lailla julkista tehtävää varten.

Lakiehdotuksen 1 §:n mukaan metsänhoitoyhdistyksen tarkoituksena on muun muassa edistää metsätalouden kannattavuutta sekä taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää metsien hoitoa ja käyttöä. Ehdotuksen 3 §:ssä metsänhoitoyhdistyksen tehtäväksi osoitetaan sellaisten palvelujen tarjoaminen metsänomistajille, joita he tarvitsevat metsätalouden harjoittamisessa, ja ammattiavun järjestäminen heille. Näiden tavoitteiden saavuttaminen ja tehtävien hoitaminen on, kun erityisesti otetaan huomioon metsätalouden suuri kansantaloudellinen merkitys, sillä tavoin yhteiskunnan intressissä, että kysymyksessä on sellainen tärkeä julkinen tehtävä, joka voi muodostaa hyväksyttävän perusteen normaalista yhdistystoiminnasta poikkeaville jäsenyysjärjestelyille. Tähän viittaa myös se, että metsänhoitoyhdistykset ovat jo vakiintunut ja olennainen osa metsätalouden edistämistä tarkoittavaa järjestelmää (vrt. PeVL 3/1997 vp). Valiokunta katsoo, että ehdotettu jäsenyysjärjestely ei ole ristiriidassa hallitusmuodon 10 a §:n kanssa.

Yhdistymisvapauden kannalta on merkitystä vielä sillä seikalla, että metsänhoitoyhdistyksen

jäsenyydestä vapautuminen ei merkitse vapautumista velvollisuudesta suorittaa yhdistykselle metsänhoitomaksua. Maksuvelvollisuuden säätäminen kaikille metsänomistajille on sopuoinnissa yhdistymisvapauden kanssa ainoastaan, jos maksuvelvollisuus voidaan perustaa yhteiskunnan yleisiin intresseihin ja siihen, että maksut käytetään metsänhoitoyhdistysten julkisten tehtävien hoitamiseen. Lakiehdotuksen 4 §:ssä säädetään metsänhoitoyhdistyksen velvollisuudesta kohdella metsänhoitomaksua maksavia metsänomistajia tasapuolisesti. Tämän vuoksi yhdistys ei voi rajoittaa palvelujaan vain jäseniinsä eikä jäsenyys myöskään saa vaikuttaa palvelujen etusijajärjestykseen. Ehdotetussa 12 §:ssä on puolestaan metsänhoitomaksujen käyttötarkoitukset määritelty hyväksyttävästi. Näiden seikkojen perusteella ja ottaen huomioon myös metsänhoitomaksun pitkäaikaisen historiallisen taustan valiokunta katsoo, ettei metsänhoitoyhdistykseen kuulumattomien metsänomistajien velvollisuus suorittaa metsänhoitomaksua vaikuta lakiehdotuksen käsittelyjärjestykseen.

Tässä yhteydessä valiokunta uudistaa mietinnössä 8/1991 vp esittämänsä: ”Metsänhoitoyhdistysten lakisääteinen asema ja niiden julkisoikeudellinen rahoitusjärjestelmä asettavat erityisiä vaatimuksia yhdistysten toiminnalle. Niiden on noudatettava toiminnassaan muun muassa tiettyjä tasapuolisuusperiaatteita. Ne koskevat paitsi yhdistyksen sisäisiä asioita, myös suhtautumista yhdistyksen ulkopuolisiin metsänomistajiin ja puutavaran ostajiin (ks. oikeuskanslerin kertomus vuodelta 1983 s. 85—89). Valiokunnan käsityksen mukaan esimerkiksi etujärjestön rooli tämän käsitteen yhteiskunnallisessa merkityksessä ei sovellu metsänhoitoyhdistysten lakisääteiseen asemaan ja rahoitusjärjestelmään.”

Metsänhoitomaksu

Metsänhoitomaksu on valtiosääntöoikeudelliselta luonteeltaan ns. veronluonteinen maksu, mikä on todettu jo lausunnossa 12/1957 vp. Tällaista maksua on arvioitava hallitusmuodon 61 §:ssä verolaille asetettujen vaatimusten kanalta.

Hallitusmuodon 61 §:n mukaan valtion verosta säädetään lailla, jossa ovat säännökset vero-

velvollisuuden ja veron suuruuden perusteista sekä verovelvollisen oikeusturvasta. Perustuslakivaliokunta totesi kyseistä perustuslainsäännöstä uudistettaessa, että vakiintuneen käytännön mukaan verolakiin kohdistuvia vaatimuksia ovat ”ensiksikin verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteiden säätäminen niin tarkasti, että lakia soveltavien viranomaisten harkinta veroa määrättäessä on sidottua harkintaa, ja toiseksi sen säätäminen, miten verovelvollinen voi saada oikeusturvaa” (PeVM 17/1990 vp, s. 3).

Maksuvelvollisten oikeusturvaa hallitusmuodon 61 §:n vaatimalla tavalla suojaavat säännökset sisältyvät lakiehdotuksen 13 ja 20 §:ään.

Metsänhoitomaksun perusteita koskee lakiehdotuksen 8 §. Metsänhoitomaksu jakautuu metsänomistajakohtaiseen perusmaksuun ja hehtaarikohtaiseen maksuun. Niiden laskentaperusteista säädetään suoraan laissa. Perusmaksu määräytyy tietyntä prosenttiosuutena kokomaan kolmen edellisen kalenterivuoden puukuutiometrin keskikantohinnan aritmeettisesta keskiarvosta. Hehtaarikohtaisen maksun suuruus määräytyy laissa säädettyjen vyöhykkeiden osalta erikseen vastaavaan tapaan tietyntä prosenttiosuutena edellä tarkoitetusta aritmeettisesta keskiarvosta. Hehtaarikohtaiselle maksulle säädetään laissa kuitenkin yläraja.

Asianomainen ministeriö vahvistaa 9 §:n 3 momentin nojalla kyseisen aritmeettisen keskiarvon vuosittain Metsäntutkimuslaitoksen esityksestä. Kysymys on teknisluonteisesta, tosiasiatietoihin perustuvasta päätöksestä, jossa ministeriön toimivalta on täysin sidottua. Ehdotus on rinnastettavissa siihen elintarviketuotteiden valmisteveroa koskeneeseen järjestykseen, jonka käsittelemisen tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä valiokunta aikanaan hyväksyi (PeVL 5/1989 vp). Lakiehdotuksen 8 § ja siihen liittyvä 9 §:n 3 momentin toimivaltasäännös eivät vaikuta lakiehdotuksen käsittelyjärjestykseen.

Lakiehdotuksen 9 §:n 1 momentin mukaan metsäkeskus voi metsänhoitoyhdistyksen esityksestä erityisestä syystä alentaa yhdistyksen alueelta kannettavaa hehtaarikohtaista maksua. Alentamisen perusteista säädetään asianomaisen ministeriön päätöksellä. Perustuslakivaliokunta on pitänyt (esim. PeVL 17/1982 vp ja 4/1991 vp)

tämän kaltaisia huojennusmahdollisuuksia sinänsä valtiosääntöoikeudellisesti mahdollisina. Huojennusvaltuudet eivät kuitenkaan saa olla niin laajat, että niitä käyttäen kulloisenkin lain sanamuodon mukainen, verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteita koskeva oikeustila muuttuisi olennaisesti. Huojennusmahdollisuuden tulee siten jäädä selvästi poikkeukselliseksi suhteessa laissa säädettyihin veron määräytymisperusteisiin. Valiokunta on lisäksi pitänyt asianmukaisena, että huojennusmahdollisuuksista säädettyä laista käy ilmi, missä tarkoituksessa huojennuksia voidaan myöntää. Huojennusvaltuuksia sovellettaessa on lisäksi otettava asianmukaisesti huomioon hallitusmuodon 5 §:n säännökset.

Tähän aikaisempaan käytäntöön viitaten valiokunta pitää mahdollisena, että 9 §:n 1 momentti säädetään tavallisessa laissa, jos ehdotusta täydennetään luettelolla hyväksyttävistä alentamisperusteista ja jos toisaalta näitä perusteita ei säädetä niin laajoiksi, että huojennusvaltuudet voivat merkitä 8 §:n mukaisen oikeustilan olennaista muuttumista.

Lakiehdotuksen 10 §:ään perustuva valta vapauttaa metsänhoitomaksusta on 9 §:n 1 momentin mukaista huojennusvaltaa merkittävämpi. Vapauttaminen voi koskea koko metsänhoitomaksua enintään 10 vuodelta. Säännöksessä ei ole ilmaistu vapauttamisen tarkoitusta, mutta sen myöntäminen liittyy metsän hyvään hoitamiseen. Vapauttamisen edellytyksistä säädetään tarkemmin asetuksella.

Tämän sisältöisenä ehdotus on vastoin hallitusmuodon 61 §:ää. Tavallisen lainsäädäntöjärjestyksen edellytyksenä tältäkin osin on, että lakiin otetaan edellä tarkoitettun kaltainen luettelo hyväksyttävistä vapauttamisperusteista.

Metsänhoitoyhdistyksen itsemääräämisoikeuden rajoituksista

Hallituksen esityksen luonnehdinta metsänhoitoyhdistyksistä yksityisoikeudellisina yhdistyksinä ei ole täysin asianmukainen, olkoonkin että niiden tehtävät säilyvät keskeisesti yksityisoikeudellisina. Metsänhoitoyhdistykset ovat nimittäin yhdistyslain 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuja yhteisöjä, jotka on "lailla tai asetuksella järjestetty

erityistä tarkoitusta varten". Niihin sovelletaan yhdistyslakia "vain sikäli kuin niin on erikseen säädetty", mitä seikkaa yleisesti koskee lakiehdotuksen 19 §.

Koska metsänhoitoyhdistykset ovat lainsäädäntötoimin järjestettyjä yhdistyksiä, niiden ei tarvitse lähtökohtaisesti nauttia samanlaista itsemääräämisoikeutta kuin tavallisten yhdistyslaila säänneltävien yhdistysten. Toisaalta metsänhoitoyhdistysten autonomiaa ei ole asiallista rajoittaa enempää kuin on välttämätöntä niiden lakisääteisten tehtävien kannalta.

Valiokunta on kiinnittänyt tästä näkökulmasta huomiota eräisiin esityksen yhdistyslaista poikkeaviin säännösehdoituksiin. Metsänhoitoyhdistysten itsemääräämisoikeutta rajoitettaisiin muun muassa siten, että metsänhoitomaksun maksanutta metsänomistajaa ei saa erottaa yhdistyksestä (6,3 §) ja valtuutettujen vaalitavaksi säädetään lailla enemmistövaali jättämättä yhdistykselle mahdollisuutta päättää tästä seikasta säännöissään (15,1 §). Lisäksi lakiehdotuksen 17 § rajoittaa tulkinnoille sijaa jättävällä tavalla yhdistysten itsemääräämisoikeutta hallituksen jäsenen valinnassa. Valiokunta huomauttaa, että ei ole valtiosääntöoikeudellisia syitä, jotka puoltaisivat tällaisia sääntelyjä. Niiden tarpeellisuutta onkin vielä syytä erikseen arvioida.

Muita seikkoja

Lakiehdotuksen 7 §:n 3 momentissa on rajoitettu metsänhoitoyhdistyksen toimintaa puukauppaa harjoittavassa yhteisössä. Tällaisen rajoituksen ulottaminen koskemaan lailla julkista tehtävää varten perustettua yhdistystä ei ole valtiosäännön kannalta ongelma (vrt. em. PeVM 8/1991 vp). Ehdotettu sääntely eroaa nykyisestä lainsäädännöstä. Muutokseen liittyy 26 §:n 4 momentin siirtymäsäännös, joka sen paremmin kuin muutkaan 25 ja 26 §:n siirtymäsäännöksistä eivät ole valtiosääntöoikeudellisesti merkityksellisiä.

Esityksen yleisperusteluissa (s. 17) käsitellään lyhyesti kysymystä valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen toimivallasta, mikä viime kädessä määräytyy asianomaisten perustuslainsäädännösten mukaan. Valiokunta pitää epäasianmukaisena, että tällaisessa yhteydessä on pyritty luomaan kuvaa, jonka mukaan

metsänhoitoyhdistysten toiminnan valvonta jäisi lähtökohtaisesti näiden laillisuusvalvojen toimivallan ulkopuolelle.

Lausunto

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta kunnioittavasti esittää,

että lakiehdotus voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädetyssä järjestyksessä, jos valiokunnan sen 9 §:n 1 momentista ja 10 §:stä tekemät valtiosääntöoikeudelliset huomautukset otetaan asianmukaisesti huomioon.

Helsingissä 13 päivänä helmikuuta 1998

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Ville Itälä /kok
vpj. Johannes Koskinen /sd
jäs. Esko Helle /vas
Gunnar Jansson /r
Anneli Jäätteenmäki /kesk
Juha Korkea-
oja /kesk
Valto Koski /sd
Heikki Koskinen /kok

Jorma Kukkonen /sd
Osmo Kurola /kok
Johannes Leppänen /kesk
Jukka Mikkola /sd
Riitta Prusti /sd
Veijo Puhjo /va-r
Maija-Liisa Veteläinen /kesk.

PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN**LAUSUNTO 1 a/1998 vp****Hallituksen esitys laiksi metsänhoitoyhdistyksistä*****Maa- ja metsätalousvaliokunnalle*****JOHDANTO*****Vireilletulo***

Maa- ja metsätalousvaliokunta on 3 päivänä huhtikuuta 1998 pyytänyt perustuslakivaliokunnan lausunnon hallituksen esitykseen 171/1997 vp laiksi metsänhoitoyhdistyksistä sisältyvää lakiehdotusta koskevan muutosehdotuksen, erityisesti 8—10 sekä 25 ja 26 §:n säätämisyjärjestyksistä.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Pentti Lähteenoja, maa- ja metsätalousministeriö
- professori Mikael Hidén
- professori Kaarlo Tuori.

MUUTOSEHDOTUS

Muutosehdotus on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä maa- ja metsätalousvaliokunnan pyynnöstä.

Ehdotuksen 8 §:n 3 momentti koskee hehtaarikohtaisen maksun suuruutta eri vyöhykkeillä. Maksun suuruus säädettäisiin enimmäismääränä, jota osoittavat prosenttiluvut olisivat suuremmat kuin hallituksen esityksessä. Ehdotuksen 9 §:n 1 momentin nojalla metsänhoitoyhdistys päättää kalenterivuodeksi kerrallaan hehtaarikohtaisen maksun suuruuden. Ehdotuksen 10 §, joka on laadittu kokonaan uudelleen, kos-

kee metsänhoitomaksusta vapautumista. Siirtymäsäännöksiä sisältävissä 25 ja 26 §:ssä on hallituksen esityksen täsmälliset ajankohtailmaisut korvattu avoimilla ilmaisuilla, koska kyseiset ajankohdat voidaan määritellä vasta lain voimaantuloaikataulun selvittyä. Siirtymäsäännöksiä on lisäksi täydennetty parissa kohdassa.

Tämän lausunnon liitteeksi on otettu rinnakkaisteksti, josta ilmenee, miten muutosehdotus 8—10 sekä 25 ja 26 §:n osalta eroaa hallituksen esityksestä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT***Perustelut***

Perustuslakivaliokunta katsoi hallituksen esityksestä antamassaan lausunnossa (PeVL 1/1998

vp) muun muassa, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä, jos valiokunnan valtiosääntöoikeudelliset huomau-

tukset hehtaarikohtaisen maksun alentamisesta ja metsänhoitomaksusta vapauttamisesta otetaan asianmukaisesti huomioon. Edelliseen huomautukseen liittyvät muutosehdotuksen 8 §:n 3 momentti ja 9 §:n 1 momentti ja jälkimmäiseen ehdotuksen 10 §.

Ehdotuksen 8 §:n 3 momentin ja 9 §:n 1 momentin johdosta poistuu tarve erilliseen sääntelyyn hehtaarikohtaisen maksun alentamisesta, joten tätä koskeva valtiosääntöoikeudellinen huomautus nyt käsiteltävänä olevassa uudessa mallissa ei enää ole merkityksellinen. Uudet ehdotukset tarkoittavat kuitenkin sitä, että laissa säädetään pelkästään hehtaarikohtaisen maksun enimmäismäärä vyöhykkeittäin ja että asianomainen metsänhoitoyhdistys näin muodostuvan vaihteluvälin rajoissa päättää kalenterivuodeksi kerrallaan maksun suuruuden.

Kuten valiokunnan hallituksen esityksestä antamassa alkuperäisessä lausunnossa todettiin, metsänhoitomaksua on valtiosääntöoikeudellisesti arvioitava hallitusmuodon 61 §:n säännösten ja niiden vakiintuneen tulkinnan valossa. Oleellinen tässä yhteydessä on se valtiosääntöoikeudellinen vaatimus, jonka mukaan veron suuruudesta tulee säätää laissa niin tarkasti, että lakia soveltavien viranomaisten harkinta veroa määrättäessä on sidottua harkintaa. Muutosehdotuksen mukainen maksun suuruutta koskeva metsänhoitoyhdistyksen harkintavalta on varsin laaja. Seikan merkitystä vielä korostaa päätöksenteon hajauttaminen kullekin eri metsänhoitoyhdistykselle. Lakiehdotus on muutosehdotuksen 8 §:n 3 momentin ja 9 §:n 1 momentin mukaisesti muutettuna käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädettyssä järjestyksessä.

Muutosehdotuksen 10 §:n mukainen sääntely metsänhoitomaksusta vapautumisesta on olennaisesti hallituksen esitystä täsmällisempi. Edellytyksiin sisältyy sinänsä joustavia oikeusnorme-

ja (1 momentin 2 ja 3 kohta), mutta ne eivät valiokunnan käsityksen mukaan vaikuta sääätämisyjärjestykseen. Ehdotetun säännöksen perusteella maksusta vapaututaan enintään kymmeneksi vuodeksi. Jos säännöksen tarkoituksena olisi perustaa metsäkeskukselle vapautuksen ajallista ulottuvuutta koskevaa harkintavaltaa, ehdotus olisi laaja-alaisuudessaan valtiosääntöoikeudellisesti oleellinen. Pykälän 4 momentin perusteella voidaan kuitenkin päätellä, että maksusta vapautuminen kestää niin kauan kuin lain mukaiset edellytykset täyttyvät. Näin ymmärrettynä säännös ei ole sääätämisyjärjestyksen kannalta merkittävä.

Valiokunnan säätämisyjärjestyskannanoton mukaan metsänhoitoyhdistyksiä koskeva lakiehdotus on lausuntopyynnön mukaisesti muutettuna käsiteltävä perustuslainsäätämisyjärjestyksessä. Tämän johdosta valiokunta on kiinnittänyt huomiota viimeaikaiseen pyrkimykseen välttää perustuslaista poikkeavien, uusien puhtaasti kansallisten lakien säätämistä (ks. myös HE 1/1998 vp, s. 39/I). Valiokunta korostaa tämän periaatteen suurta arvoa, mutta katsoo, että tässä tapauksessa asiaan liittyvien metsätaloudellisten ja historiallisten erityispiirteiden vuoksi on poikkeuksellisesti hyväksyttävissä käyttää poikkeuslakimuotoa.

Lausunto

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta kunnioittavasti esittää,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus on, jos sen 8 §:n 3 momentti ja 9 §:n 1 momentti muutetaan maa- ja metsätalousvaliokunnan lausuntopyynnöstä ilmenevällä tavalla, käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädettyssä järjestyksessä.

Helsingissä 29 päivänä huhtikuuta 1998

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Ville Itälä /kok
vpj. Johannes Koskinen /sd
jäs. Tuija Brax /vihr
Esko Helle /vas
Gunnar Jansson /r
Anneli Jäätteenmäki /kesk
Marjut Kaarilahti /kok
Valto Koski /sd
Heikki Koskinen /kok

Jorma Kukkonen /sd
Osmo Kurola /kok
Johannes Leppänen /kesk
Jukka Mikkola /sd
Riitta Prusti /sd
Veijo Puhjo /va-r
Maija-Liisa Veteläinen /kesk
vjäs. Juhani Alaranta /kesk
Jouko Jääskeläinen /skl.

Hallituksen esitys

8 §

Metsänhoitomaksun perusteet

Hehtaarikohtaisen maksun suuruus on ensimmäisellä vyöhykkeellä kahdeksan ja puoli prosenttia, toisella vyöhykkeellä viisi ja puoli prosenttia, kolmannella vyöhykkeellä kaksi ja puoli prosenttia ja neljännellä vyöhykkeellä puoli prosenttia koko maan kolmen edellisen kalenterivuoden puukuutiometrin keskikantohinnan aritmeettisesta keskiarvosta. Pinta-alan perusteella metsänomistajan maksettavaksi määrättävän metsänhoitomaksun enimmäismäärä metsänhoitoyhdistystä kohti on kaikilla vyöhykkeillä koko maan kolmen edellisen kalenterivuoden puukuutiometrin keskikantohinnan aritmeettinen keskiarvo kerrottuna kolmellakymmenellä.

9 §

Metsänhoitomaksun huojennukset

Metsänhoitoyhdistyksen toimialueelta kannettava hehtaarikohtaista maksua voidaan erityisestä syystä alentaa. Hehtaarikohtaisen maksun alentamisesta päättää metsäkeskus metsänhoitoyhdistyksen esityksestä. Alentamisen perusteista säädetään metsätalousasioissa toimivaltaisen ministeriön päätöksellä.

10 §

Metsänhoitomaksusta vapautuminen

Jos metsänomistajan metsiä on vähintään viiden vuoden ajan hoidettu ja käytetty metsäsuunnitelmaan perustuen hyvän metsänhoidon ja -käytön vaatimusten mukaisesti, metsänomistaja voi saada vapautuksen metsänhoitomaksusta. Metsänomistajan metsien hoidossa ja käytössä tulee lisäksi olla käytettävissä muu kuin metsäkeskuksen tai metsänhoitoyhdistyksen palveluksessa oleva metsäammattihenkilö, jos metsän-

Muutosehdotus

8 §

Metsänhoitomaksun perusteet

Hehtaarikohtaisen maksun suuruus voi olla ensimmäisellä vyöhykkeellä enintään 11 prosenttia, toisella vyöhykkeellä enintään seitsemän prosenttia, kolmannella vyöhykkeellä enintään kolme prosenttia ja neljännellä vyöhykkeellä enintään puolitoista prosenttia koko maan kolmen edellisen kalenterivuoden puukuutiometrin keskikantohinnan aritmeettisesta keskiarvosta. Pinta-alan perusteella metsänomistajan maksettavaksi määrättävän metsänhoitomaksun enimmäismäärä metsänhoitoyhdistystä kohti on kaikilla vyöhykkeillä koko maan kolmen edellisen kalenterivuoden puukuutiometrin keskikantohinnan aritmeettinen keskiarvo kerrottuna kolmellakymmenellä.

9 §

Metsänhoitomaksun määrääminen

Metsänhoitoyhdistys päättää kalenterivuodeksi kerrallaan hehtaarikohtaisen maksun suuruudesta. Metsänhoitoyhdistysten toimialueiden ulkopuolella olevalla alueella kannetaan perusmaksua ja hehtaarikohtaisena maksuna puolet 8 §:n 3 momentissa tarkoitettusta vyöhykekohtaisesta enimmäismäärästä.

10 §

Metsänhoitomaksusta vapautuminen

Metsänomistaja vapautetaan hakemuksesta suorittamasta metsästään metsänhoitomaksua enintään kymmenen vuoden ajaksi, jos seuraavat edellytykset täyttyvät:

1) metsästä on laadittu voimassa oleva metsäsuunnitelma;

2) metsää on vähintään viiden vuoden ajan hoidettu ja käytetty hyvän metsänhoidon ja -käytön vaatimusten mukaisesti;

omistaja tai hänen puolisonsa ei itse ole saanut riittävää metsäalan koulutusta. Vapautuksen saanut metsänomistaja ei voi olla metsänhoitoyhdistyksen jäsen.

Vapautusta metsänhoitomaksusta haetaan siltä metsäkeskukselta, jonka toimialueella tila sijaitsee. Vapautus voidaan myöntää enintään kymmeneksi vuodeksi kerrallaan. Vapautus koskee myös sellaisia metsiä, jotka tulevat vapautuksen saaneen metsänomistajan omistukseen vapautuksen voimassaoloaikana, jos vapautus on myönnetty kaikille metsänomistajan hakemuksen tekoaikana metsäkeskuksen toimialueella omistamille metsille. Metsäkeskuksen tulee metsänomistajaa kuultuaan lakkauttaa vapautus, jos sen edellytykset eivät enää täyty.

Metsänhoitomaksusta vapautumisen edellytyksistä säädetään tarkemmin asetuksella, jonka nojalla voidaan antaa yleisiä määräyksiä metsätalousasioissa toimivaltaisen ministeriön päätöksellä.

25 §

Metsänhoitomaksuja koskevat siirtymäsäännökset

Vuotta 1998 koskevat metsänhoitomaksut kannetaan ja tilitetään vanhan lain perusteella. Vuotta 1999 koskevat metsänhoitomaksut kannetaan ja tilitetään tämän lain perusteella. Vuoden 2000 jälkeen metsänhoitomaksut kuitenkin tilitetään tämän lain mukaan riippumatta niiden kantovuodesta. Vanhan lain 8 §:n 4 momentissa tarkoitetut metsänhoitomaksun neljänneksen kannetaan ja tilitetään kuitenkin vanhan lain perusteella.

Vanhan lain 13 §:n perusteella tilitettyjen metsänhoitomaksujen käytössä noudatetaan vanhaa

3) *metsässä ei ole selviä metsänhoidollisia puutteita;*

4) *metsän hoidossa ja käytössä on käytettävissä muu kuin metsäkeskuksen tai metsänhoitoyhdistyksen palveluksessa oleva metsäammattihenkilö, jos metsänomistaja tai hänen puolisonsa ei ole metsäammattihenkilö taikka suorittanut metsätaloustyrittäjän tutkintoa vastaavaa tutkintoa tahi vastaavan tasoista näyttökoetta; sekä*

5) *metsänomistaja ei ole jäsenenä siinä metsänhoitoyhdistyksessä, jonka toimialueella metsä sijaitsee.*

Vapautusta metsänhoitomaksusta haetaan siltä metsäkeskukselta, jonka toimialueella metsä sijaitsee. Vapautus koskee myös sellaista metsää, joka tulee vapautuksen saaneen metsänomistajan omistukseen vapautuksen voimassaoloaikana, jos vapautus on myönnetty kaikille metsänomistajan hakemuksen tekoaikana metsäkeskuksen toimialueella omistamille metsille. *Päätöstä, jolla oikeus metsänhoitomaksusta vapautumiseen on myönnetty, sovelletaan ensimmäisen kerran hakemuksen tekemistä seuraavan vuoden metsänhoitomaksuun.*

Metsäkeskuksen tulee metsänomistajaa kuultuaan lakkauttaa vapautus metsänhoitomaksusta, jos 1 momentissa tarkoitetut edellytykset eivät enää täyty. Päätöstä, jolla vapautus metsänhoitomaksusta on lakkautettu, sovelletaan ensimmäisen kerran päätöksen lainvoimaiseksi tulemistä seuraavan vuoden metsänhoitomaksuun.

25 §

Metsänhoitomaksuja koskevat siirtymäsäännökset

Vuotta 1998 koskevat metsänhoitomaksut kannetaan ja tilitetään vanhan lain perusteella. Vuotta 1999 koskevat metsänhoitomaksut kannetaan ja tilitetään tämän lain perusteella. Vuoden 2000 jälkeen metsänhoitomaksut kuitenkin tilitetään tämän lain mukaan riippumatta niiden kantovuodesta. Vanhan lain 8 §:n 4 momentissa tarkoitetut metsänhoitomaksun neljänneksen kannetaan ja tilitetään kuitenkin vanhan lain perusteella.

Vanhan lain 13 §:n perusteella tilitettyjen metsänhoitomaksujen käytössä noudatetaan vanhaa

lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä niin kauan kuin näitä varoja käytetään.

Vanhan lain 8 §:n 4 momentin perusteella myönnetty oikeus metsänhoitomaksun neljänneksen suorittamiseen on voimassa sille myönnetyn ajan, kuitenkin enintään 31 päivään joulukuuta 2000 asti, jollei metsäkeskus toisin päättä. Metsämaan osalta, jota hoidetaan ja käytetään valtion lukuun, oikeus metsänhoitomaksun neljänneksen suorittamiseen on voimassa mainittuun ajankohtaan asti, jollei metsäkeskus toisin päättä.

26 §

Muut siirtymäsäännökset

Metsänhoitoyhdistyksen säännöt tulee muuttaa tämän lain mukaisiksi viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1999.

Metsänhoitoyhdistykselle tulee valita 15 §:n 1 momentissa tarkoitettu valtuusto ja 15 §:n 2 momentissa tarkoitettu hallitus viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1999. Valtuuston ja hallituksen toimikaudet alkavat 1 päivänä tammikuuta 2000.

Vanhan lain aikana syntynyt, tämän lain 7 §:n 3 momentin vastainen metsänhoitoyhdistyksen osakkuus tai jäsenyys pääasiallisesti puukauppaa harjoittavassa yhteisössä tulee lopettaa viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2000. Vanhan lain aikana tehty, tämän lain 7 §:n 2 momentin vastainen sopimus metsänhoitoyhdistyksen palvelujen antamisesta puun ostajalle tulee purkaa viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1998.

lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä niin kauan kuin näitä varoja käytetään.

Vanhan lain 8 §:n 4 momentin perusteella myönnetty oikeus metsänhoitomaksun neljänneksen suorittamiseen on voimassa sille myönnetyn ajan, kuitenkin enintään päivään kuuta asti, jollei metsäkeskus toisin päättä. Metsämaan osalta, jota hoidetaan ja käytetään valtion lukuun, oikeus metsänhoitomaksun neljänneksen suorittamiseen on voimassa mainittuun ajankohtaan asti, jollei metsäkeskus toisin päättä. *Metsänhoitomaksun neljännes lasetaan siitä prosenttiluvusta, jonka metsänhoitoyhdistys on viimeisen kerran määrännyt vanhan lain 8 §:n 2 momentin perusteella.*

26 §

Muut siirtymäsäännökset

Metsänhoitoyhdistyksen säännöt tulee muuttaa tämän lain mukaisiksi viimeistään päivänä kuuta .

Metsänhoitoyhdistykselle tulee valita 15 §:n 1 momentissa tarkoitettu valtuusto ja 15 §:n 2 momentissa tarkoitettu hallitus viimeistään päivänä kuuta . Valtuuston ja hallituksen toimikaudet alkavat päivänä kuuta .

Vanhan lain aikana syntynyt, tämän lain 7 §:n 3 momentin vastainen metsänhoitoyhdistyksen osakkuus tai jäsenyys pääasiallisesti puukauppaa harjoittavassa yhteisössä tulee lopettaa viimeistään päivänä kuuta . Vanhan lain aikana tehty, tämän lain 7 §:n 2 momentin vastainen sopimus metsänhoitoyhdistyksen palvelujen antamisesta puun ostajalle tulee purkaa viimeistään päivänä kuuta .

Vanhan lain 2 §:n perusteella vahvistetut metsänhoitoyhdistysten toiminta-alueiden rajat pysyvät voimassa tämän lain voimaan tullessa.